

KARLS

N.

3

Politinė apžvalga.

Haagos konferencija. Sausio 3 d. Olandijos sostinėje prasidėjo antroji Haagos konferencija, kurios tikslas — sutvarkyti klausimus, kurie nebuvo baigti vasarą, pirmosios konferencijos metu. Per pirmąją Haagos konferenciją buvo oficiališkai priimtas vadinamas Yuongo planas, kuris nustatė planą, kiek ir kaip Vokietija sumokės karo nuostolių (reparacijų) atlyginimo buvusios santarvės, t. y. karą laimėjusioms, valstybėms. Vasaros konferencijoje santarvininkai pasiskirstė tarp savęs, kiek atlyginimo teks kiekvienam iš jų iš bendros reparacijų sumos, kurią privalo sumokėti Vokietija, ir, be to, buvo susitarta dėl tarptautinio reparacijų mokesniams tvarkyti banko steigimo, kurio būstinė, kaip jau dabar yra paaiškėję, bus Šveicarijoje, Bazelio mieste. Dabar, šioje antroje Haagos konferencijoje, yra svarstomas vadinamas „rytų reparacijų“ klausimas ir sankcijų problema. „Rytų reparacijos“ tai yra karo nuostolius atlyginamieji mokesniai, kuriuos turi, einant taikos sutartimis, sumokėti santarvei Austrija, Vengrija ir Bulgarija; be to, „rytų reparacijos“ įeina ir tam tikros sumos, kurias turi sumokėti Lenkija, Čekoslovakija, Pietuslavija ir Rumunija už buvusių Vokietijos ir Austrijos Vengrijos valstybinius turtus, esamus tose srityse, kurios teko paminėtoms valstybėms. „Rytų reparacijomis“ yra suinteresuota ir Lietuva, nes ir mums yra nustatyti tam tikri mokesniai už Klaipėdos kraštą. Tačiau palyginus „rytų reparacijų“ sumas su sumomis, kurias privalo mokėti Vokietija, aišku, kad galutinai karo pasėkų likvidacijai jos ypatngos reikšmės neturi dėl savo menkumo. Be to, čia yra tiek daug kontrpretenzijų, kad galimas daiktas, kad „rytų reparacijos“ kai kuriais atvejais gali būti arba visai panaikintos, arba bent sumažintos.

Sankcijų klausimą iškėlė prancūzai. Jų nuomone, reikėtų sudaryti organą, kuris gautų tuoj imtis reikalingų priemonių, jei pasirodytų, kad Vokietija savo pasižadėjimų nelaiko. Vokiečiai, iš savo pusės, su tuo jokiū būdu nenori sutikti ir siūlo, kilus nesusipratimui, pavesti tai spręsti arbitražiniam teismui. Kaip sankcijų klausimas bus sutvarkytas praktiškai, tuo tarpu dar nežinia.

Italijos sosto įpėdinio vestuvės. Sausio 8 d. Romoje įvyko Italijos sosto įpėdinio princo Umberto jungtuvės su Belgijos princese Marija Jose. Iškilmės buvo nepaprastai ispūdingos. Tačiau, be šios grynai išcrinės ir formalinės jungtųjų pusės, jos turi ir politinės reikšmės. Reikia atminti, kad dabartiniu metu maža tėra katalikiškų valdančių karališkų giminių. Jei Italijos sosto įpėdinis pasirinko Belgijos princesę, tai čia, be abejojimo, buvo ir Vatikano įtakos. Belgija yra vakarų Europoje pats šiaurinis katalikiškas kraštas. Katalikiškoji įtaka ten reikėjo sustiprinti. Dabar, Belgijos ir Italijos valdovų namams susigiminiavus, to iš dalies yra pasiekta. Toliau, ir politiniu atžvilgiu tos jungtuvės turi prasmės. Italija ir Belgija laikosi vienodos politikos Vokietijos atžvilgiu. Italijai, be to, yra svarbu, santykiuose su Prancūzija, turėti paramos ir iš Belgijos pusės. Atsižvelgiant į tai, tenka manyti, kad šios jungtuvės yra Vatikano ir Mussolini pastangų rezultatas.

Pablogėjo Sovietų Rusijos santykiai su Anglija ir Prancūzija. Paskutiniojo laiku žymiai pablogėjo Sovietų Rusijos santykiai su Anglija ir Prancūzija. Kaip žinia, dar visai neseniai yra atnaujinti diplomatiniai santykiai tarp Sovietų Rusijos ir Anglijos. Abi valstybės pasikeitė pasiuntiniais ir davė tarpusavio pasižadėjimą nesikišti viena į antros vidaus reikalus ir nevaryti jokios propagandos kitos valstybės teritorijoje ir kolonijose. Tačiau netrukus po tokio pasižadėjimo, pradėjusiam eiti Anglijoje vienam komunistiniam laikrašty pasirodė smarkių puolimų Anglijos vyriausybės adresu. Anglų visuomenė išūrėjo tuose puolimuose sulaužymą pasižadėjimų nevaryti propagandos. Darbo vyriausybės padėtis dėl to labai susilpnėjo. Nors dar dabar negalima manyti, kad Macdonaldui parlamente būtų pareikštas nepasitikėjimas, tačiau konservatoriai pasistenks tai tinkamai išnaudoti.

Tarp Prancūzijos ir Sovietų Rusijos įvyko toks nuotykis. Pereitų metų pabaigoje prancūzų atstovas Maskvoje Herberte, savo vyriausybės pavedamas, norėjo įteikti e. užsienių reikalų kcmisaro p. Litvinovui Rumunijos notą, kurioje Rumunija pasisakanti visiškai pritarianti Stimsono notai dėl Sovietų Kinų konflikto Mandžiūrijoje. Litvinovas tos notos ne tik nepriėmęs, bet ją net ikišęs atgal į Herberte kišenių. Žinoma, prancūzų vyriausybė tuo dalyku susidomėjo. Dienraštis „Le Temps“ parašė tuo reikalu straipsnį. Sovietų „Izvestija“ tą straipsnį pavadino „nachališku“. Iš to matyti, kad ir su prancūzais šiuo metu Maskvos santykiai nėra geri. Tačiau, šis griežtas santykių pablogėjimas yra tik laikinas reiškinys. Jokių rimtesnių pasėkų iš to nebus.

Šachmatai.

Šachmatai yra įdomus žaidimas. Pasakoja, kad šachmatų žaidimą išradęs Sessa Ebu Daher'as ir jį dovanojęs šachui Šeram'ui, kuriam žaidimas labai patikęs. Šis, norėdamas apdovanojti išradėją, leidęs jam pačiam pasiskirti sau atlyginimą. Išradėjas paprašęs, kad padėtų už jo išradimą ant pirmojo šachmatų lentos langelio 1 kviečių grūdą, ant antro — 2 grūdų, ant trečio — 4 ir t. t. iki paskutinio 64-ojo langelio. Šachas nusisypsojęs „mažu“ atlyginimu ir liepęs savo ministeriui išduoti išradėjui dovaną. Ministeris, apskaičiavęs išradėjo pareikalautą atlyginimą, pranešė šachui apie dovanos dydį. Dovana siekė arti 61.500.000.000 vagonų javų. Tiek šachas negalėjo atlyginti išradėjui už šachmatų.

Šachmatai greit išsiplatino po visą pasaulį. Juos kai kas laiko mokslo dalyku. Prieš keliasdešimt metų, Prūsų švietimo ministeris, norėjo gimnazijose šachmatų žaidimą įterpti į neprivalomųjų dalykų skaičių. Šis jo keistas noras pateisinamas šachmatų naudingumu.

Šachmatų žaidimas yra nepaprastas, kombinuotas. Jame yra karo ir mokslo menas. Šachmatais žaidžiant lyg turima reikalo su karu, kuris vedamas kartais nepaprastai gyvai 64 kvadratų lentoje. Čia įvairūs karo veiksmai: kariauja karaliai, padeda: karininkai, bokštai, kareiviai ir t. t. Žaidimas yra dviejų asmenų minčių kova, tas laimi, kuris geriau galvoja, ramiai, aiškiai, apsimastydamas daro veiksmus, drąsiai puola priešą. Dėl to žaidimas reikalauja gerų proto ir būdo savybių ir tinka auklėti geras savybes jaunuomenėi. Dar šis žaidimas lavina ramumą, vaizduotę ir suteikia kilniausių pasitenkinimų. Prie visų šitų gerų savybių prisideda malnumas, kurį jaučia žaidėjas. Jis kovoja su įvairiomis klūtėmis, sunkumais, kuriuos nugalėjęs džiaugiasi, linksminasi ir nenuobodžiai praleidžia laisvą laiką.

Gerai išmokti šio žaidimo galima tik jaunose dienose. Jaunųjų auklėjime jis vaidina žymų vaidmenį, nukreipia jaunuomenę nuo blogų palinkimų ir veda prie viso, kas yra gera, kilnu.

Mokinys P. S-das.

Šachmatų reformavimas.

Garsus šachmatų maestro Kapablanka tebevaro kovą už sudėtingesnę šachmatų žaidimą. Kaip žinoma, jis laikosi tos nuomonės, kad šachmatai, kokie jie dabar yra, jau tiek išstudijuoti, kad jų mirtis esą nebetoli. Jo tvirtinimu, net vidutinio mąsto šachmatistas su tecijos pagalba gali sau laidoti laimėjimą žaidžiant su daug stipresniu priešu.

Tam jo sumanymui griežtai priešinasi Laskeris ir Alechinas su daugeliu kitų šachmatų pasaulio autoritetų. Jų nuomone, dabartiniai šachmatai dar savyje tiek kombinacijų slėpia, jog visai neleidžia nė kalbėti apie jų reformavimą.

Pranešimu iš Amerikos, Kapablanka savo sumanymą jau vykdo. Neseniai jis turėjo rungtynes su Maroci pagal naują sistemą. Šachmatų žaidimo lenta buvo padidinta aštuoniais kvadratais (klėtkutėmis) gulščiai, ir po keturius stačiai. Iš kiekvienos pusės kovoje dalyvavo po du komplektu figūrų, greta sustatytų. Žaidimo taisyklės paprastos, tik su tokio skirtumu, kad „pieška“ pirmame ėjime gali eiti iki šeštos linijos. Matą reikalinga duoti tik vienam karaliui.

Rungtynės baigėsi 3—1 Kapablankos naudai. Bandymas parodė, kad sulošta partija „naujais“ šachmatais reikalauja padaryti ne mažiau, kaip 100 ėjimų ir užima 12—15 val. laiko. Šito jau vieno užtenka, kad Kapablankos reformos vargu ar kada bus įgyvendintos.

Clemenceau ekrane.

„Senas tigras“ jau pasirodė Paryžiaus kino ekrane. B-vė „Aubert-Franco-Film“ jau senai turėjo parengusi filmą iš Clemenceau gyvenimo, bet leidimą demonstruoti gavo tik po šio garsaus vyro mirties. Filmos premjera kine „Gaumont-Palace“ buvo sutikta entuziastiškai.

P a d ė k a.

Š. m. sausio 4 d. Aukštųjų karininkų D. L. K. Vytauto kursų rėmėje viršininko rūpesčiu buvo surengta žemesniųjų tarnautojų vaikučiams eglaitė. Visą vakarą mažieji buvo linksminami muzika, dainomis, deklamacijomis ir žaidimais; po to buvo pavaišinti ir kiekvienam jų įteiktos dovanėlės.

Už tokį išpūdingumą, jaukų ir gražiai surengtą mūsų vaikučiams pasilinksminimą jų vardu širdingiausiai dėkojame aukštai gerbiamajam kursų viršininkui pulk. inž. Dirmantui, ūkio viršininkui majorui Volodkevičiui ir kitiems p. p. karininkams, tam reikalui paaukojuosiems.

Aukštųjų Karininkų Kursų tarnautojai.

KARYS

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XII metai

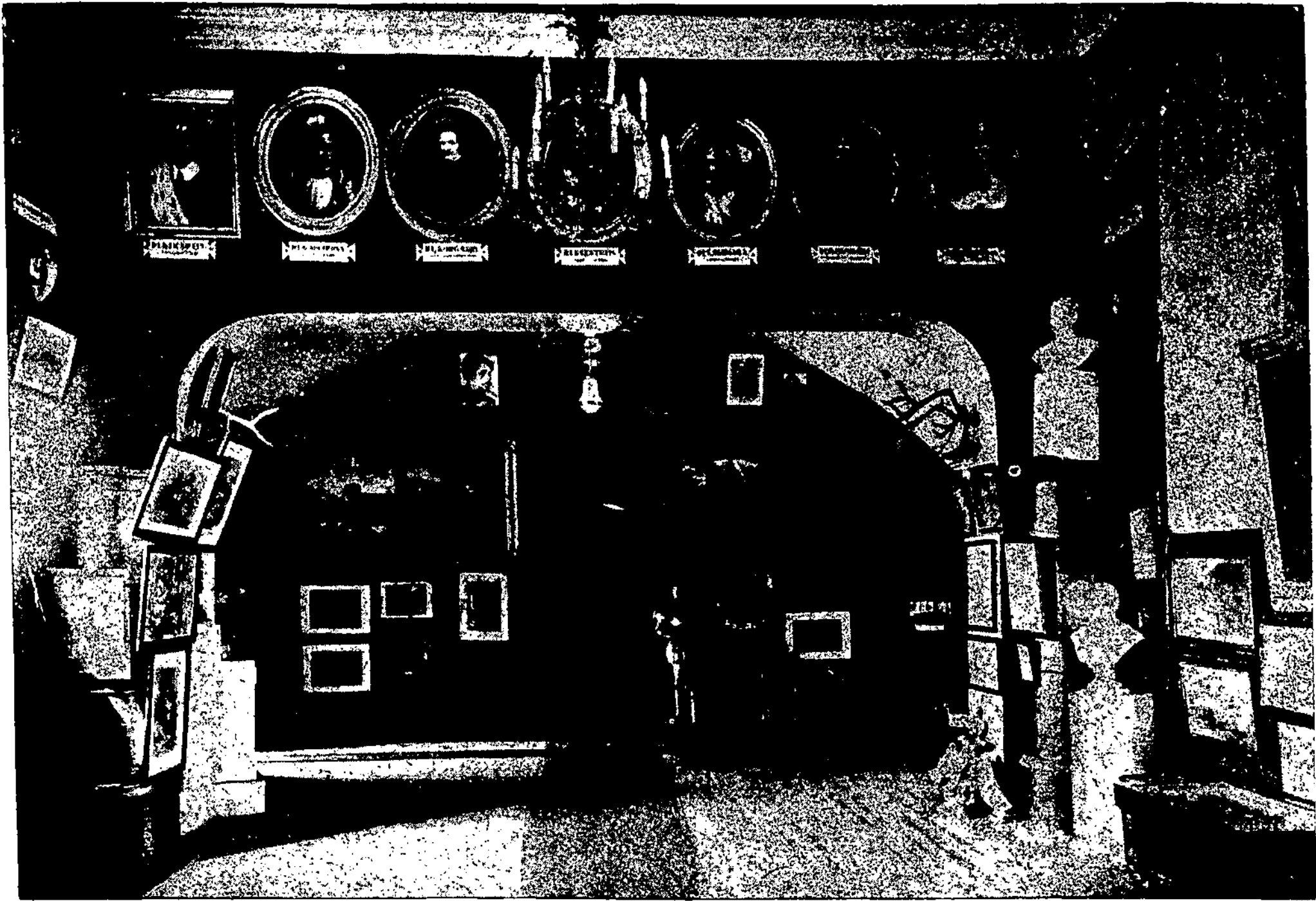
Kaunas, 1930 — VYTAUTO DIDŽIOJO — m. sausio m. 16 d.

Nr. 3 (555)

Švietimo reikalu.

Lietuva, ilgą laiką būdama svetimų rankose, švietimo atžvilgiu nuo kitų tautų labai atsiliko. Ir dabar dar lietuvių analfabetų procentas gan žymus. Įvairiomis priemonėmis stengiamasi tą negarbingą mūsų tautai procentą sumažinti iki minimumo. Su

randa nemažas procentas analfabetų. Kariuomenėje stengiamasi kaip galint parengti geresnių tėvynės gynėjų, bet neužmirštama ir švietimo. Tam skiriama savaitėj keletas valandų. Bet pažiūrėkime, kokiose sąlygose ši programos dalis atliekama. Įsivaizduo-

Karo Muziejaus vidus. Nuo jo sienų didingai ir pamokamai žvelgia į mus ir garsioji mūsų praeitis, ir garbingoji dabartis.

mažamečiais eina darbas gan sklandžiai: beveik visose apskrityse įvestas priverstinis pradžios mokslas, kai kur neturtingiems teikiama materialė parama. Bet į suaugusius analfabetes iki šiol mažai buvo kreipiama dėmesio. Nors kai kur ir randasi priepr. mokyklų suaugusiems kursai, bet mažas analfabetų skaičius juos lanko. Man pačiam teko tokiuose kursuose dirbti, ir pastebėjau, kad 50% eina ne gilinti mokslo žinių, bet pafilirtuoti, laukti, kol suteiks rengiamam pasilinksminime kokių nors pramogų, kaip „kursantui“ ir t. t. Čia mokytojas jokios prievartos negali vartoti.

Šiuo laiku gauname naujokų, tarp kurių ir graisi-

kime: kareivinėje sustatyti į eilę valgomieji stalai, apie kuriuos sausakimšai susėdę kareiviai. Ir kokių čia grupių nėra! Štai už šio stalo sėdi visai nemokantieji nei skaityti, nei rašyti, ten mokantieji tik skaityti ir t. t. Ir štai šiame grupių „Babilone“ vargšta prakaituoja karininkai — „pedagogai“. Nors ir prie geriausių norų, bet vis tik tikslo pilnai pasiekti negalima. Ir visai aišku dėl ko. Mokytojai kits kitam savo aiškinimais (dėstant pamokas) tik trukdo. Mokiniais taip pat dėmesį paraližuoja. Jie nežino, kurio čia ir beklaudyti. Antras dalykas, tai stoka tinkamų vadovėlių. Argi gali patenkinti suaugusio žmogaus smalsumą vaikiški, jam nuobodūs, kartu ir

juokingi vadovėliai. Ir argi mūsų narsiosios kariuomenės eilėse iš p. p. karininkų neatsirastų nė vieno, kuris galėtų paruošti tinkamą, grynai kariškiams pritaikintą vadovėlių,*) kur turi būti, tiek piešiniai, tiek turinys pritaikintas kareiviams. Kariai, naudodamiesi tokiais vadovėliais, ne tik išmokyti skaityti ir rašyti, bet dar ir savo specialybėj liktų tvirtesni. Taip pat ir į pačius mokytojus reikia atkreipti dėmesio. Paprastai karo mokykla išleidžia ne pedagogus, bet Tėvynės gynėjus, kurie moka ir moko ginklą vartoti, bet pedagogikoj tiek nusimamo, kiek pedagogas kariškuose dalykuose. Reiktų ir šiame dalyke įvykdyti reforma. Mano nuomone, kareiviams šviesti reikia paieškoti specialistų. O tokių šiais laikais rasti nesunku. Dabar daug yra kariuomenėj pašauktų mokytojų, iš kurių nemažas skaičius sutiktų likti, ar tai laisvai samdomų teisėmis, ar panašiai, ir

*) Toks vadovėlis jau ruošiamas. Red.

galėtų šviesti mūsų brolius karius, kuriems vienintelis kelias prie mokslo šviesos — kariuomenė. Tai gi, suglaudus šio trumpo mano straipsnelio turinį, išplaukia tokių išvadų: 1) kad švietimo pamokoms būtų atskiri kambariai, su reikalingu tam tikslui inventoriumi: special. sėdimieji stalai, rašomosios lentos ir t. t. 2) kad grupės būtų nuo viena antros, pamokų metu, atskirtos, jei ne kambario sienomis, tai bent laiku: viena grupė vieną valandą ar dieną, kita grupė kitą valandą ar dieną ir t. t. 3) kad būtų parengti nauji, pritaikinti kario dvasiai, kario amžiui mokslo vadovėliai ir 4) kad be vargo, tiek mokytojams, tiek mokiniams vykdant tą programą, būtų pamokos dėstomos specialistų. Ar tokie specialistai bus paruošti iš tų pačių p. p. karininkų, ar iš kur kitur — jau čia kariuomenės vadovybės nuožiūra.

Skurkis.

Kūno kultūros sistema.

(Žiūr. „Kario“ 2 nr.).

Iš anksto galima pasakyti, kad svarbiausių kūno lavinimo rūšių turi būti nedaug, ir atitinkamas logiškas padalinimas turi turėti aiškų ir natūralų dalinimo pagrindą. Priešingas reiškinys liudytų apie kokią nors klaidą. *Simplicitas est signum veritatis*¹⁾. Jei patikėti senovės žmonių išmintimi bei patyrimu ir nukreipti dėmesį į graikų pentatloną, galima pastebėti, kad susideda jis iš trijų tikrai svarbiausių rūšių, nes šokimas ir du mėtymu tėra vieno pobūdžio lavinimu: greiti, staigūs judesiai turi tikslą mesti kuo toliau arba atleto kūną arba kokį nors sviedinį.

Anų trijų rūšių prasmei bei savybėms pažinti pradėsime nuo gimnastikos tikslo. Galutinas kiekvieno veiksmo tikslas yra laimė. Laimė pareina nuo gero kūno sutvarkymo, kuris pasireiškia trejopai: kaip sveikata, grožis ir stiprumas. Stiprumas irgi pasireiškia trejopai: kaip jėga, ištvermė ir greitumas. Atsižvelgiant į tai, kokiam tikslui lavinimai daugiausia tarnauja, jie ir būna arba jėgos arba ištvermės arba greitumo lavinimai.

Jėga siauresne prasme yra gabumas nuveikti didelį pasipriešinimą, tokį didelį, kad judėjimas galimas tik lėtas, pav., pakelti arba išrauti aukštyn žmogaus svorį.

Jėgai lavinti geriausia tinka pagrindiniai²⁾ būdai: graikų, romėnų arba prancūzų imtynės, kurios yra įdomios, vienodai išlavina visą kūną ir gali išdirbti didžiausią pajėgumą.

Ištvermės lavinimai nėra tokie lėti, kaip jėgos, nes įveikiamas pasipriešinimas nėra toks didelis. Jie yra vidutinio greitumo, laisvi, be įtempimo, lygūs, be perstogės. Svarbiausias iš jų yra ilgas bėgis (10 — 20 km. per valandą). Čia lygiai priklauso: greitas ėjimas (10 — 12 km. per valandą), važinėjimas pašliūžomis, plaukimas, rankų lavinimai su nedideliais svoriais (apie 1 kg.).

Greitumo lavinimai siekia didžiausią greitumą, kuris gali trukti vieną akimirksnį (mėtymas, šokimas), arba kelioliką sekundžių (greičiausias bėgis).

¹⁾ Paprastumas yra tiesos, doros ženklas.

²⁾ Prigimtiniais lavinimais vadiname tuos, kurie, be sveikatos, gali turėti dar kokį nors kitą tikslą, pav., bėgis — kelionę. Dirbtiniai lavinimai, be kūno gerovės, jokio kito tikslo neturi; pav., bėgis vletoj.

Po kiekvieno judesio turi būtinau tam tikrą laiką sekti lėtas bėgimas, greitesnis vaikščiojimas arba panašūs judėjimai, širdžiai bei kraujui nuraminti.

Svarbesnieji prigimtiniai greitumo lavinimai:

- 1) šokimas tolyn įsibėgėjęs,
- 2) šokimas aukštyn įsibėgėjęs,
- 3) šokimas tolyn iš vietos,
- 4) šokimas aukštyn iš vietos,
- 5) ieties (akmens, granatos) mėtymas — (mostelėjimas iš užpakalio aukštyn — pirmyn),
- 7) rutulio stūmimas,
- 8) kūjo bloškimas,
- 9) rankų smūgiai (dviejuose: anglų boksas),
- 10) kojų spyrimas (9 × 10 — prancūzų boksas),
- 11) trumpas bėgis.

Nesunku pastebėti iš prigimtinių lavinimų vieną svarbų dėsni, kurį reikia žinoti, nustatant dirbtinių lavinimų formą. Būtent: kiekvienas lavinimas turi lavinti kiek galima didžiausią kūno dalį.

Žmogus pirmą kartą pabėgįjęs arba pašokęs po ilgos perstogės — pajus, kad skauda jam visi raumenys, o ne vienos kojos. Kai kurių buvo pravedamas kitas dėsnis: vienam raumeniui išplėtoti, reikia jį vieną lavinti, tuomet ilsisi kiti raumenys. Šis būdas raumenis išplečia, bet ardo sveikatą bei stiprumą ir gaišina brangų laiką.

(Bus daugiau).

Naglio kalnas Palangoje.

Pasala.

Nedidelė, gerai paslėpta ir užmaskuota atskirai kariuomenės dalis kautynių lauke vadinasi pasala. Didžiojo karo metu pasalą plačiai vartojo prancūzų ir rusų kariuomenė.

Pasalos tikslas: sugauti priešą ordonansus su pranešimais, apšaudyti voras, atkirsti silpnesnę priešą dalį, nuimti ar sunaikinti priešą sargybas ir stovyklą, sukelti paniką. Uždavinys, kaip matom, aiškus ir apibrėžtas. Viskam įvykdyti, be taktikos mokėjimo, reikia dar gerai žinoti priešą, mokėti parinkti pasalai tinkamą vietą ir būtinai išlaikyti paslaptumą.

Šiuo tikslu imu pavyzdžius iš didžiojo karo kautynėse vokiečių su prancūzais ir kitais.

1-o Bavarų sunkiųjų reitų pulko rotm. Gonnerman'o žvalgomasis eskadronas 1914 m. spalio mėn. ties Karvin.

„Patalpintas į bažnyčios bokštą, k. Chemi. Signalinio skyriaus grandininkas Rammingas pastebėjo jojantį prancūzų ordonansą iš Karvin į k. Chemi. Jis davė ženklą mūsų postams; šaulys Landmanas taikiai šūviu nukovė riščia besiartinantį ir nieko nemigrantį raitininką. Nukautasis pasirodė esąs 4-os prancūzų kavalerijos divizijos. Rastas pas nukautąjį dienynas leido išaiškinti, kad XXI prancūzų armijos korpusas permestas iš rajono šalon į Marną per Kale, išsikrovė spalio 3 d. ties Armantjeru ir vyksta pietų

kryptimi. Ši žinia nurodė rimtą priešą persigrupavimą“.

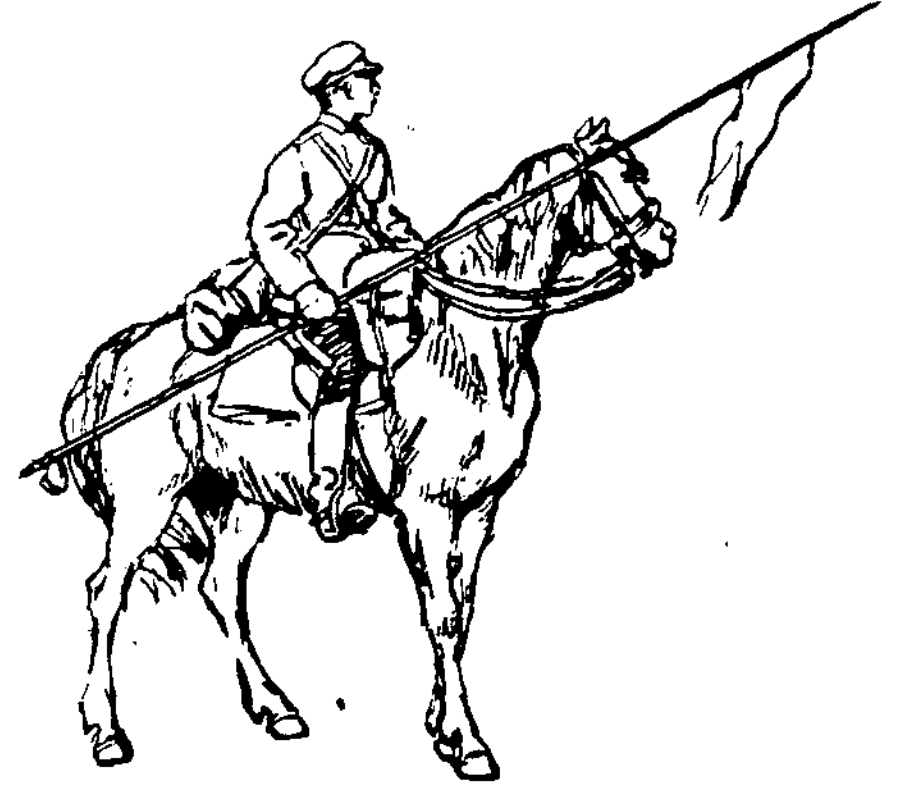
Pasalai vieta turi būti parinkta slapta, ir būtinai prie uždangos: griovio, sienos, tvoros, namo, miško kampo ir t. t. Be to, uždanga turi būti tam tikro dydžio, kad slėptų karius. Tik nereikia, būnant pasaloje, būti per daug smalsiam: neklausinėti: „ar dar neateina“, „ar dar nematyti“, nekiloti galvos, nes kalbos ir judesys atkreipia akį, ir tokia pasala nepasieks savo tikslo. Ant tokios priešas neužeis. Čia reikia būti kaip šuniui, kuris iš pasalų puola.

Pasala įrengiama ne vien mūsų pusėje, bet ir toliau priešą užpakaly. Norint ten pakliūti, tenka prajoti pro priešą sargybas, ir prajoti slapta, nieko neveikiant, nors priešą kareivis būtų čia parankėję. Pralįsti geriausia temstant, lyjant, kai vėjas pučia iš priešą pusės ir šalta. Priešą sargybiniai tada esti pasistatę apikakles — ne taip girdi. Tuo pat būdu tenka ir grįžti.

3-čio kerasirų pulko leitenanto Puncio joja 1914 m. rugsėjo 15 d. ties Augustavu:

„Aš pamažu supratau, kad mes patekome priešą pusėn už priešą postų linijų. Surinkau joją į gilų griovį ir išstaciau į visas puses sekimo postus. Jeigu netikėtai užpultų — nusprendžiau prasilaužti šuoliais. Kai galutinai sutemo, įsakiau žmonėms vietoj kaskių užsidėti kepures, o pikes paimti bukagaliu žemyn (kad ne-

simatyty vėliavėlių). Po to, voroje po vieną prajojome ramiai, žingsniu, palaidais pavadžiais tarp priešą jojų ir eskadrono, nežiūrint, kad mus sekė iš abėjų pusių ir rodinėjo mums

ženklus. Tamsumoje mus palaikė rusais. Kai aš, jodamas užpakaly, nebegalėjau išžiūrėti, pradėjome joti riščia sienos link“.

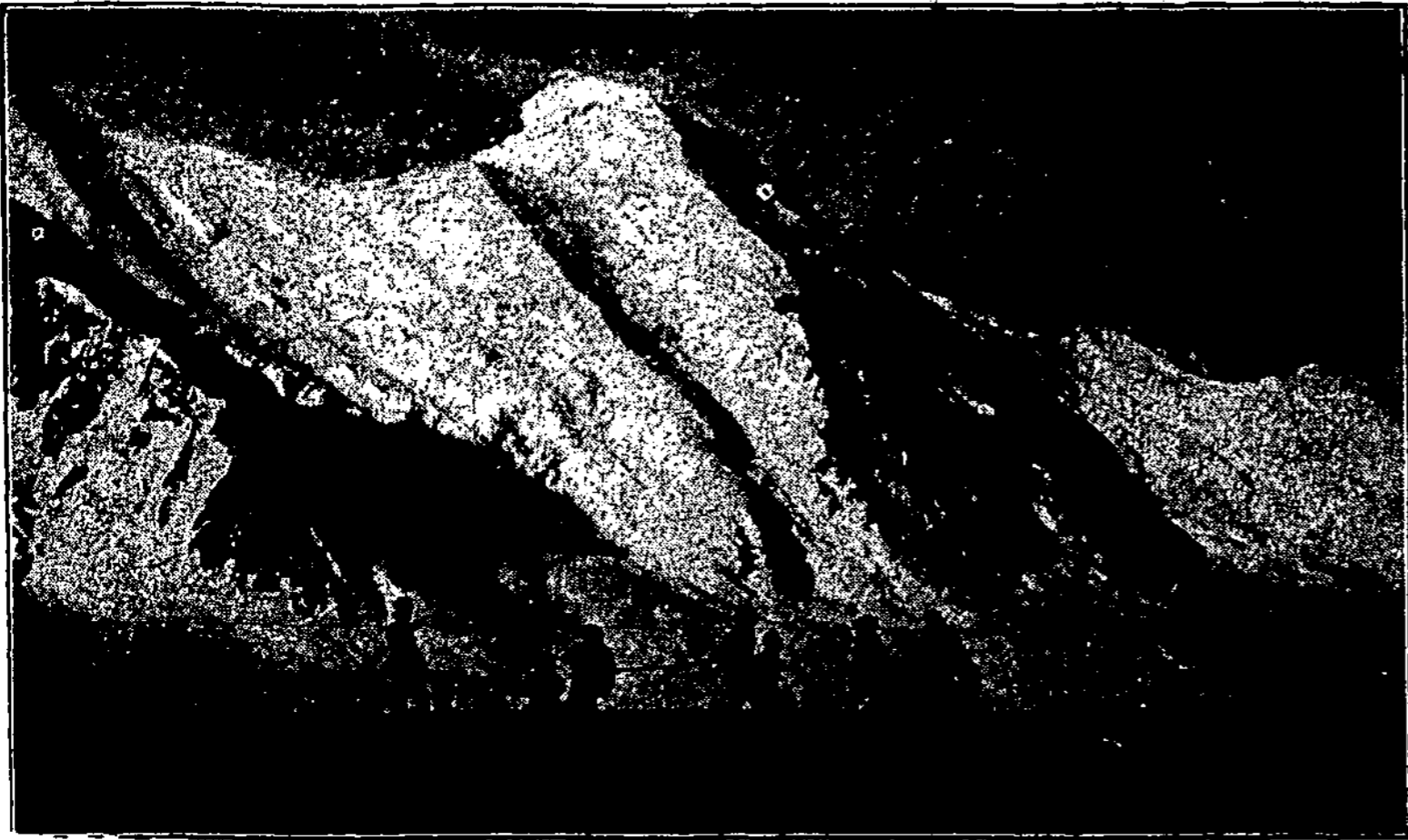
Kaip pasala puola? Pulti reikia kiek galima staigiau. Išsyk, daugiausia, vartoti revolverius, rankines granatas, rékti, lakstyti, neimti belaisvių ir tuojau — greit atsitraukti. Pasala veikia labai trumpą laiką. Jeigu pasala susideda iš didesnio vieneto, — 2-jų būrių ir daugiau — tada, tvarkingai manevruojant, pirmiausia užimti štabą, išėjimus iš stovyklos, ir paskiau vienu metu — suimti arklius, ir tuojau sargybas. Visų nė neliesti. Jeigu suimtųjų nebegalima suspėti išvežti — reikia jos nukauti šaltu ginklu, tik ne šūviais. O jeigu užtenka laiko, paimti jų pavadžius ir su gera apšarga reikia išsigabenti. Tik apšarga neturi teisės laukti visos rinktinės — tiesiog vieni skubiai vyksta prie savo dalies. Jeigu nepasisekė — nukauti suimtuosius, geresniais arkliais palieka keletas ariergarde — smarkiai atsišaudydami, traukiasi priešingon pusėn, o likusieji tiesiog. Priešingon pusėn ir atsišaudydami todėl — kad priešą persekiojimą pritrauktų priešingon pusėn ir kad negirdėtų atsitraukiančių bildesio. Paskiau ši priedanga prisijungia iš šono, prisiveja.

Jeigu į priešą stovyklą sunku įsibrauti, tai daroma šitaip: pasalos rinktinė suskirstoma į dvi dalis, — stipresnę į pasalą, o silpnesnioji pradeda susišaudymą.

Kariunai kavaleristai lauko pasijodinejimo metu.

Šulco foto.

Šveicarija. Žiemos vaizdas kalnuose.

Kai priešas išeina į susišaudymą gintis — pasala atlieka savo darbą.

Reikia saugotis ir nuo priešo pasalų. Visos prieigos į stovyklą, kurių nedengia gamtinės kliūtys, sustiprinamos dirbtinomis. Turi būti iš anksto nurodyti du atsitraukimo keliai: trumpiausias — pro priešo sargybas, kurias nuimti ir išsivesti arba išdadyti vietoje, ir kitas — aplenkiant jas, t. y. tas, kuriuo atėjo. Be to, visi turi žinoti, kad jeigu užklupo — gintis tik pesčių rikiuotėj, bet nebėgti prie arklių. Kiekvienas turi žinoti, kur bėgti, pasigirdus pirmajam šūviui. Arkliavedžiai pabalnoja visiems arklius, o kiti iš langų, iš už medžio šaudo, ginasi

iki paskutinio, kol bus sutvarkytas atsitraukimas. Paskiau bėga prie arklių, sėda ir draugiškai, vikriai ir pakričiai išbėgioja iš anksto sutarton vieton. Norint išvengti taiklaus šūvio — reikia bėgti ne statmeniškai šūviui, bet įstrižai ir būtinai vingiuojant. Jei gu priešas, iš pasalų užklupes, pradeda ganioti atskirus žmones — nereikia pasiduoti: neišsigąsti, nebėgti prie arklio, bet grumtis iš paskutinio pėsčiam, — šauti, durti, kirsti kardu į arklio kojas, užbėgti už medžio, stulpo, sukinėtis, kol paspruksi. Pėsčias, nepersigandęs yra pakankamai stiprus prieš puolantį naktį raitą. Kartais tenka ir dieną priešas tyčia įvylioti į pasalą. Tada daroma

šitaip: pasislėpusi pasala pasiunčia patulį. Patrulis, susikovęs su priešu, atsitraukia. Priešas pradeda persekioti, ir besivydamas atsiduria ant pasalos — ir čia jam galas.

3-čio kirasiry pulko leitenanto Princo joja 1914 m. rugpiučio 14 d. ties Vladislavovo dvaru:

Kitoj šešupės pusėj buvo 20 — 25 rusų raitininkai, kurie mus sekė. Aš, kaip mažai dar prityręs, nusprendžiau juos atakuoti. Mano priekinis patrulis perėjo per tiltą jų išžvalgyti. Kai tik jis man parodė kryptį, aš perėjau į zovadą. Vos rusai mus pastebėjo, iš karto pakriko dešinén ir kairén (tariant ištūštino šaudymo plotą). Be to, iš miško pradėjo rodytis vis nauji ir nauji raitininkai. Aš įsakiau pasukti atgal, pakrikti ir šuoliais, atskirai atsitraukti už tilto ir net susirinkti už uždangos. Pasisekė įvykdyti be nuostolių.

Apie tokį rusų jojės veikimo būdą aš pranešiau kitoms jojoms. Bet, nežiūrint to, kitomis dienomis keletas mūsų kių jojų dar pateko į panašią kilpą — kai kurie, norėdami atakuoti, kai kurie kitose aplinkybėse — ir beveik visiškai buvo sunaikinti“.

Mūsų pasala pavojinga priešui, prieš pasala — dar pavojingesnė mums.

B. Grigas.

Jonas Morkūnas.

Pilotas ir mirtis.

Kas ten plasnoja šurpioj aukštybėj,
Antai mėsuvų erdvių platybėj;
Gal koks paukštelis susisvajojo
Ir vydams orą ten nuplasnojo?
Oi, ne, ne oras ir ne paukštelis,
Tai baisiai, baisiai tolimas kelias,
Tenai lakūną drąsa viliojo
Ir jis be baimės ten nuplasnojo.
Jis pasikėlė į svajų šalį,
Kur vien tik mintys nuskrist tegali
Ir nuplasnojo į žvaigždžių plotą,
Į dangaus jūrą neišmatuotą.
Su debesėliais jis lenktyniuoja,
Nor's ten žiauriausia mirtis plasnoja,
Bet jis nepaiso, ne sykį matęs
Ir su mirtimi kovot pripratęs.
Tik skrodžia erdves sparnais plieniniais,
Tik veria mirtį žvilgsniais ugniniais:
— Šalin, nuo tako, tu, prakeiktoji!
Sakyk, ko nori, kam persekioji?
— Gyvybės tavo! — mirtis atsako
— Šalin, besotė, nuo mano tako

Mano gyvybė jaunystėj žydi
Ir mylimoji šit žvilgsniais lydi.
Šalin, prakeikta, kam persekioji,
Jei aš pražūsiu verks mylimoji
Ir mano broliai liūdės prie kapo
Šalin, dar kartą, nuo mano tako! —
— Ne, nesitrauksiu nuo tavo tako! —
Atkišus dalgę jam mirtis sako:
— Tuoju tu mirsi, drąsus karžygy.
Krauju atpirkdams šį savo žygį!
— Šalin, besote, sakau: nemirsiu
Ir kur norėsiu, ten nusiirsiu! —
— Tuoju tu mirsi, drąsus pilote,
Ir neskraidysi manajam plote! —
Ir štai jis mirtį tikrai išvydo,
Nes jo lėktuvas liepsnom pražydo.
— Tai būk prakeikta tu ir tas plotas,
Bet aš nemirsiu! — šaukė pilotas.
Dangaus mėlynė žaibu nušvito,
Kai jo lėktuvas liepsnodams krito.
O jis iš lėto su parašutu
Leidos į žemę, kai mirtis siuto.

Klaipėdos Lietuvių Karių Draugija.

Ši draugija šventė š. m. gruodžio mėn. 27 d. Klaipėdoj „Viktorijos“ viešbuty j savo penkių metų sukaktuves. Per sukaktuves griežė 7 p. pulko jacobando orkestras. Pirmininkas p. Gudaitis pasveikino susirinkusius:

Gerbiamošios ir gerbiamieji!

Sveikinu visus širdingai Lietuvių Karių Draugijos vardu ir dėkoju, kad malonėjote atsilankyti švęsti kartu Liet. Karių Draug. penkerių metų sukaktuvių paminėjimą.

Prieš penketą metų 1924 m. gruodžio mėn. 8 d. įvyko Liet. Karių Draugijos steigiamasis susirinkimas.

Liet. Karių Dr. tikslas yra suburti visus atsargos karius į vieną organizaciją, kurios idėja yra toliau palaikyti tą draugiškumą, kuris būva tarp karių kariuomenės tarnavimo metu, palaikyti tą pasišventimą aukoti savo gyvybę tėvynės ir tautos labui — pavojaus metu stoti kariuomenės eilėse. Tą pasiryžimą auginti ir užfronty, kad ir namiškiai suprastų tą šventą pareigą ir ne tik tai vyrai, bet ir moterys mokėtų aukoti tą, kas joms yra brangiausia pasaulyje — savo kūdikį tėvynės ir tautos labui.

Jeigu šita idėja, suorganizuoti visus atsargos karius į didelę organizaciją, per penkerius metus ir nepavyko taip, kaip norėta, tad tikimės, kad per kitus penkerius metus tas pavyks, kada mūsų jaunimas pradės ilgėtis kariuomenės.

Tariu didžiausią padėką visiems tiems, kurie padėjo mums savo darbu ir tiems, kurie mus užjautė ir rėmė, ir prašau visų ir toliau mus remti, kad Liet. Karių Dr. plėtotųsi ir nenustotų gyvuoti.

Po to paskaitė pasveikinimo telegramą, gautą

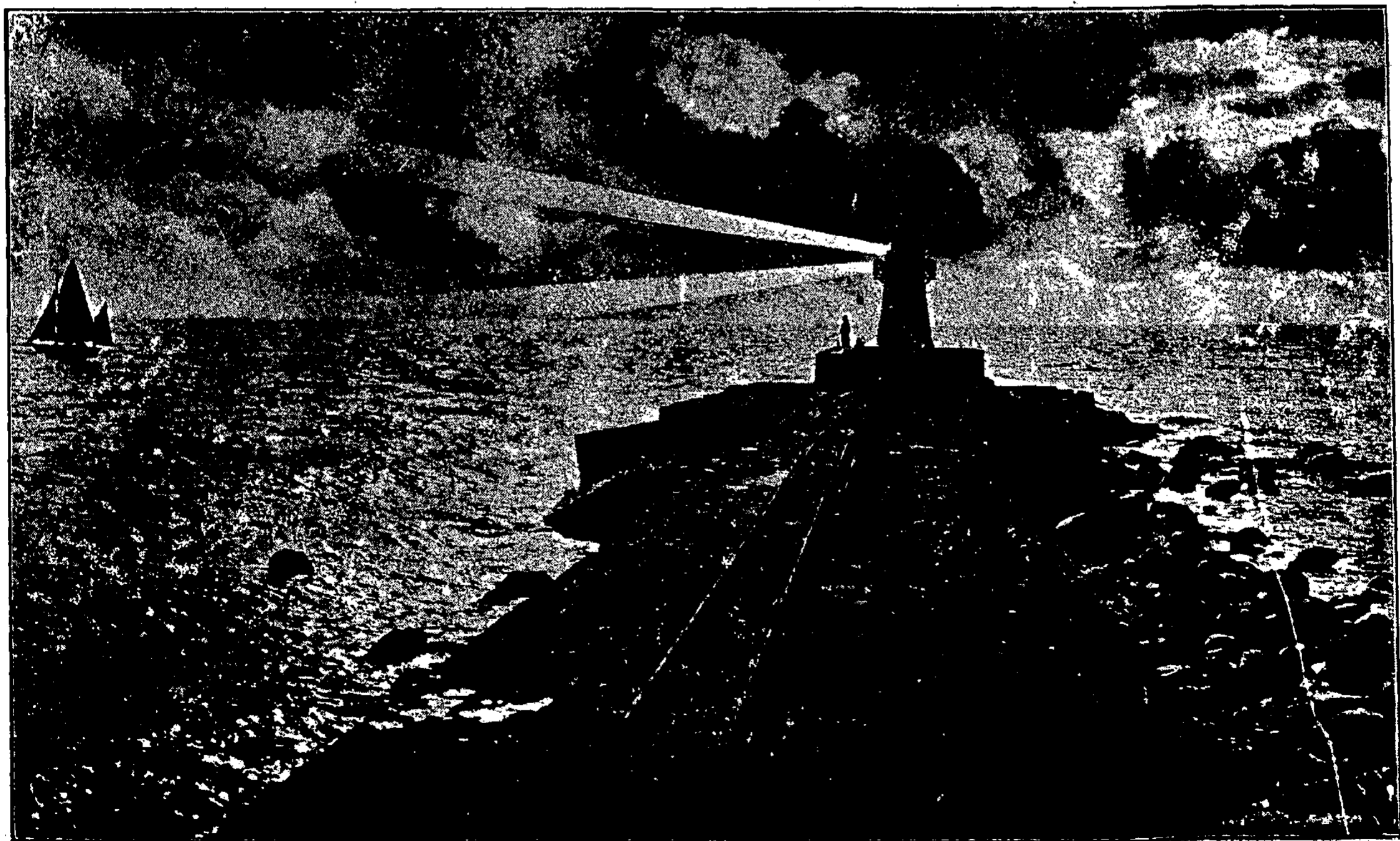
iš „Rūsnės“ Liet. Karių Draugijos. Paskui draugiją sveikino Klaipėdos Liet. Vyrų choro pirmininkas Stiklorius.

Pasveikinimams pasibaigus, pirmininkas p. Gudaitis apibūdino draugijos tikslą ir padarė trumpą draugijos veikimo apžvalgą per praėjusius penkerius metus.

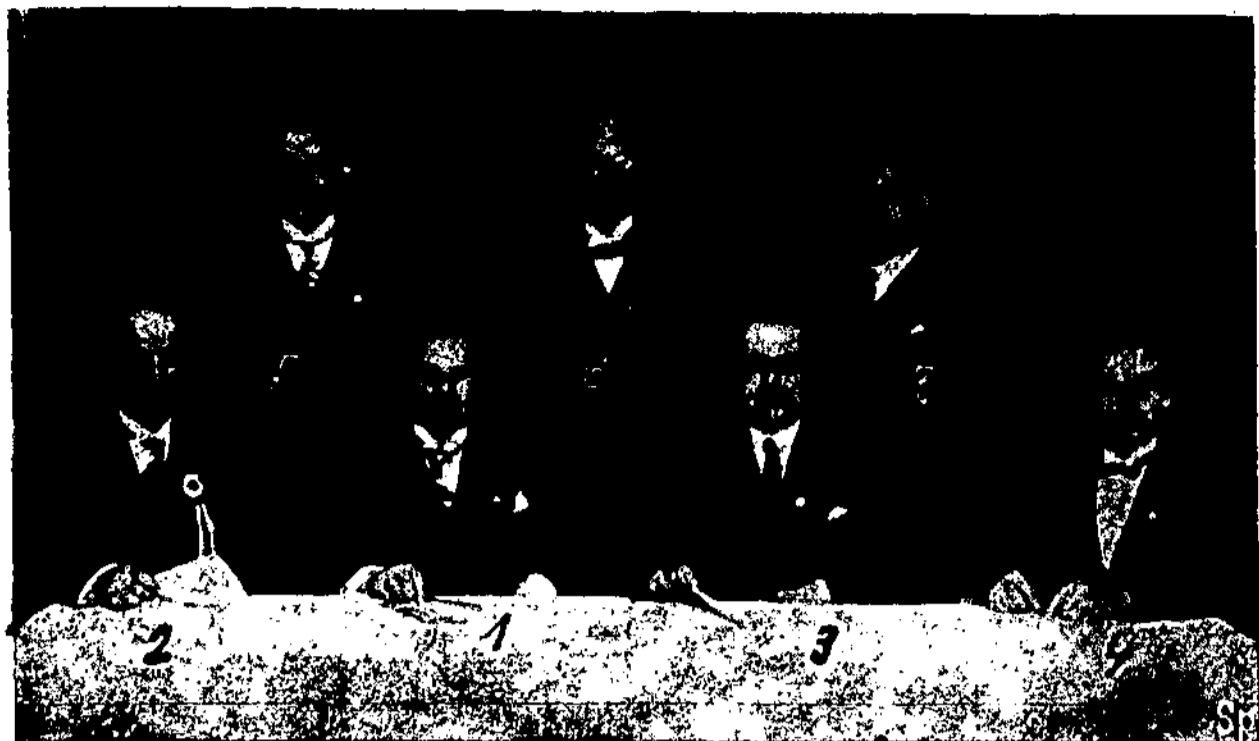
Liet. Karių Draugijos įsikūrimo priežastis.

Turėdami galvoj, kaip vokiečiai kantriai prieš visą pasaulį kovojo, nebudami didžiausių trūkumų karo metu, mes, Prūsų Liet., matydami, kad tai viskas vokiečių buvo iš anksto prirengta, o tam tikslui daug pasidarbavo ir viena iš didžiausių vokiečių organizacijų, vadinama Karių Draugija, kuri valdžios remiama, rūpinosi, kad ištarnavęs kariuomenę jaunimas nepražūtų krašto apsaugai, bet būtų toliau auklėjamas toje dvasioj, iškėlėme tą klausimą: ar steigti patiems tokias draugijas, kad mūsų ištarnavęs kariuomenėj jaunimas nežūtų vokiečių bangose, arba mums patiems stoti į tokias vokiečių organizacijas, ir jas pasukti mūsų kryptin — vadinas, sulietuvinti. Pasitarimai apie tai parodė, kad mes krašte kol kas esame per silpnį ir nieko negalėsime prieš vokiečius nuveikti, kadangi Didžiosios Lietuvos lietuviai tos mūsų idėjos greičiau nesupras ir mūs nerems, o dabartiniai atsargos kariai yra daugumoj vokiečių dvasia apsikrėtę. Todėl ir liko nutarta steigti savo — Liet. Karių draug., kaip kontra prieš vokiečių Kriegervereinus.

Per Liet. Kar. Dr. penkių metų veikimą mes matėme, kad vokiečiai iš pradžios lyg ir nusigando, ir bandė mums trukdyti, bet nepailstamas mūsų darbas vis dėlto atrėmė vokiečių intrigas ir draugija pama-

Klaipėdos švyturys.

1 Pirm. Gudaitis Mikas. 2. Vicepirm. Brakas Ad. sen. 3. Kasin. Palavykas Mikas 4. Sekret. Glažė Martynas. 5. Simaitis Aug. Kandid.: 6. Arnašius, 7. Bajoras.

žu plėtėsi, kad ir ne taip, kaip pageidaujama būtų. Taigi pradžia yra padaryta ir ateitis turės parodyti to darbo vaisius, kada mūsų jaunimas pradės grįžti iš kariuomenės, pareis ir nuo to, ar mes mokėsime juos paimti savo globon ir juos taip auklėti, kaip pageidaujama.

1924 m. gruodžio mėn. 8 d. įvyko pirmas minėtu tikslu steigiamos draugijos posėdis. Į steigiamojo susirinkimo valdybą įėjo šie asmens: Vanagaitis Jonas, vic.-pirm. Strangalys Jurgis, sekr. Glažė Martynas, viet. Balčys Dov., kasininkas Toleikis Mikas.

1925 m. kovo mėn. 8 d. vyriausiame narių susirinkime į valdybą buvo išrinkti: pirm. Alvynas Gailius, vice-pirm. Viesulas, sekr. Glažė Martynas, viet. Gudaitis Mikas, kasininkas Palavykas Mikas.

1926 m. sausio 31 d. įvyko antrasis visuotinis susirinkimas, valdyba liko ta pati. Tais metais liko priimti Lietuvių Karių Draugijos įstatai, kurių projektą buvo paruošęs ponas Glažė. Ta proga reikia prisiminti, kad ponas Glažė buvo tas, kurio iniciatyva buvo sušauktas ir draugijos steigiamas susirinkimas. 1926 metais Klaipėdos Liet. Karių draugijos pastangomis buvo įsteigta ir Rūsnės Karių draugija ir įsigyti draugijos ženklai, kurių pavyzdį padarė laisvas menininkas Adomas Brakas. Tie ženklai buvo duoti padirbti Berlyne.

Tais pačiais metais buvo daromos pastangos įsteigti Liet. Karių Draugijas Šilutėj ir Pagegiuose.

Pirmieji draugų šaudymai įvyko tais pat metais, geriausiems šauliams buvo išdalyti prizai vertės apie 400 lt.

1927 m. sausio mėn. 28 d. įvyko trečias visuotinis narių susirinkimas. Išrinktas pirm. Viktoras Gailius ir į valdybą p.p. Glažė, Palavykas, Gudaitis, Simaitis, Anysas, Tramišius ir Radžiūnas — paskutinis kaip pirmas iš Didžiosios Lietuvos draugijos narys.

Tame pačiame susirinkime buvo iškeltas ir klausimas dėl steigimo karių draugijos vyrų choro, į kurį įsirašė tuojau 13 narių.

Liet. Karių Draugijos vyrų choras pradėjo veikti nuo 1927 m. kovo 8 d.

1927 m. irgi buvo šaudymai ir prizai dalinami.

1928 m. sausio mėn. 21 d. įvyko ketvirtas visuotinis susirinkimas. Renkant naują valdybą, išrinkti: pirm. Toleikis Jonas, į valdybą: p. p. Palavykas, Glažė, Kupraitis, Simaitis, Bajbras, Gudaitis.

Tais metais šaudymų nebuvo. Draugijos vyrų choras sudarė atskirą organizaciją ir atsiskyrė iš karių draugijos, bet didžiausia dalis liko ir Karių draugijos nariais.

1929 m. kovo mėn. 23 d., renkant valdybą, buvo išrinkti: pirm. Gudaitis, nariai: Glažė, Palavykas, Brakas Adomas sen. ir Simaitis Aug., į kandidatus Arnašius ir Bajoras.

1929 m. vėl įvyko šaudymai ir buvo dalinami prizai.

Narių skaičius iš viso per penkerius metus buvo priaugęs iki 108 narių. Vyrų chorui atsiskyrus iš karių draugijos, narių skaičius yra sumažėjęs, bet pamažu vėl pradeda priaugti.

Vykdam Liet. Karių dr. pasirinktą tikslą, buvo surengta įvairių paskaitų iš karo metų atsiminimų ir kitų. Surošta kasmet bent vienas šeimynos vakarėlis, kad ir šeimynos arčiau susipažintų, buvo surengta gegužinių ir kitų pramogų. Trumpai suglaudus, per penkerius metus buvo 5 visuotini susirinkimai, 12 narių susirinkimų, 46 valdybos posėdžiai, 8 kartus šaudymai ir penki šeimynos vakarėliai.

Tai yra maždaug, bendrai imant, Liet. Kar. dr. vaizdas, jeigu ir ne tiek pasiekta, kiek buvo norima, tad vis tik nustatytai idėjai pradžia yra padaryta ir reikia tikėtis, kad per kitus penkerius metus bus galima didelį žingsnį toliau pažengti, jeigu bus su tokiau atsidėjimu ir pasišventimu toliau dirbama, kaip iki šiol.

Todėl pilni vilties žiūrime į ateitį, tikėdamiesi didesnio pasisekimo, bet pasisekimas pareis nuo to, kiek mes tam dalykui pasišvėsime.

Po pranešimo buvo bendra vakarienė ir sportinis šaudymas bei šokiai. 12 val. geroj nuotaikoj išsiskirstė svečiai.

Rytojaus pašvaistės.

(Klaipėdos kariūnams kandidatams).

Ankstyvą rytą pro aušrinę,
Širdyje viltį atgaivinę,
Visi išeisim už Tėvynę
Į didžią kovą žūtbutinę.
Neveltui blizga ginklų plienas,
Granatos, šalmai žalvariniai,
Neveltui jaunos mūsų dienos,
Neveltui tvirtos mūsų krūtinės.
Nuo Klaipėdos lig Vilijos
Balnokim, vyrai ristus žirgus,

Kai vadai ženklą mums paduos,
Išjosim ten, kur Nerio bangos
žvilga.
Dar mums laisvės nėra tikros,
Kol Vilniuj lenkai begyvena!
Gaisrai Rytojų mums nušvies,
Kardai mums kelią iškaupos
Į Gedimino Pili Seną!
Iškils diena baisi, kaip maras,
Sugriaus patrankos, žemė skirsis,
Suklups raudonas lenkų aras,

Nuo mūsų kirčių galvos risis...
Ankstyvą rytą pro aušrinę,
Nuo generolų lig eilinių —
Visi kaip vienas už Tėvynę
Į didžią kovą žūtbutinę...
Kariūn. kand.
J. Auštakalnis.

Kautynių išlygos dvi: nugalėk
priešą ar brangia kaina pats
mirk.

Kodėl vokiečiai šunes Lietuvoje naikino.

Okupavus vokiečiams didžiojo karo metu Lietuvą, mūsų kaimiečius nemažai stebino griežta okupantų kova su šunimis. Daug tuo laiku palaidų šunų vokiečiai buvo išnaikinę, kiti visi buvo įregistruoti, jų savininkai turėjo mokėti tam tikrą mokesį, o paskui šunis turėjo visuomet laikyti pririštus su registracijos numeriu ant apikaklės. Tas vokiečių reikalavimas susilaukė net savotiško liaudies pajukimo, plačiai pagarsėjusiam „šuns testamente“, kur savotiškai buvo pajuokiama šita vokiečių kova su Lietuvos šunimis. Kai kas gal ir dabar dar mano, kad tas vokiečių elgimasis buvo iššauktas tuo, kad užkirstų pasiutimo ligos plėtimąsi, kurią galėjo išplėsti daugelio likę be savininko šunes. Tačiau tikra to priežastis tik dabar paaiškėjo, patiems vokiečiams ją paaiškinus.

Tos šunų naikinimo priežastys yra visai savotiškos ir įdomios, ne tik bendrai mūsų visuomenei, bet ir mums kariams, nes rodo kai kurias kariavimo paslaptis, kurios visuomet gali būti panaudojamos, bet sunkiai yra kitos kariaujančiųjų pusės pastebimos.

Kaip baisus viesulas praūžė per Lietuvą 1915 m.

rusų vokiečių kariuomenės. Į griuvėsius, į apleistas sodybas grįžo pasislėpusieji nuo karo audros gyventojai ir pradėjo kurti savo išardytą gyvenimą. Dienos slinko, vokiečių žandaro letenos sunkiai prispaustas kraštas atrodė ramus, tik naktimis nuraudęs rytuose dangus ir tolimas patrankų dūndesys primindavo, kad Lietuva tapo vokiečių kariuomenės užfronte.

Tačiau po viršutiniu ramumu Lietuvoje ir vokiečių okupuotoje Latvijos dalyje ėjo žūtbutinės niekieno nepastebimos paslaptinių pajėgų kovos. Čia paslapčiomis veikė tuomet daug rusų šnipų, kurie labai stropiai vokiečių buvo ieškomi ir naikinami.

Kiekvienos kariuomenės pajėgumas, daugeliu atveju, ypatingai karo metu, rėmėsi paslaptinumu. Kaip tik tos paslaptys tampa prieš sužinotos, kariuomenei jau lemta nugalėtai būti, nes tuomet bus panaudotos visos priemonės, kad tą pajėgumą panaikintų. Tarpe įvairių sužinojimo priemonių, kurios naudojamos prieš paslaptims sužinoti, svarbiausia yra šnipavimas, kuris be paliovos, kaip karo, taip ir taikos metu, visuose kraštuose yra vedamas, nors patys jie viešai tą neigia. Ar dėl medžiaginio ap-

Turgaus dieną žemaičių miestely: čia „paupariai“ vilioja moterėles savo margumynais, čia ūkininkai pardavinėja savo javus, čia garšiosios žemaičių klumpės (žaselės), čia gospadinės sužavėtos puodų įvairumu. (Foto Žibo).

skaičiavimo, nes už šnipų darbą brangiai mokama, ar dėl gilių tėvynės meilės, šnipais eina įvairūs asmenys, neatsižvelgdami, kad jų darbas labai pavojingas. Gerai žino, kad juos sulaikius, baigiasi jų gyvenimas, tačiau visuomet jų atsiranda tiek, kiek reikalinga. Šnipavimu surinktos žinios visuomet yra labai svarbios ir tikriausios, todėl visuomet šnipais yra naudojamosi.

Įvairioms žinioms apie vokiečių kariuomenę rinkti Lietuvoje ir Latvijoje daug rusų šnipų dirbo, iš kitos pusės — daug vokiečių šnipų darbavosi rusų kariuomenės užfrontėje, nors vieni ir kiti kovojo su šnipavimu griežčiausiomis priemonėmis.

Į šitą, tankiausiai slaptą, vokiečių kovą su rusų šnipais įsimaišė ir mūsų nelaimingi Margiai, Rudžiai ir kiti šunes, ir daugelis jų turėjo atsisveikinti su savo gyvenimu.

Varydamas šnipavimą ir propagandą, vokiečių žvalgybos centras Šiauliuose sumanė kartą tokį dalyką. Patyrę kai kurių kareivių belaisvių - lietuvių ir latvių — nepalankų nusistatymą prieš rusus, vokiečiai atrinko apie 80 vyrų ir pradėjo juos rengti. Išrinktuosius apginklavo pištolietais, rankinėmis granatomis, žirkklėmis vielai karpyti ir mokė juos traukiniu ir tiltus sprogdinti, žalingą propagandą prieš rusus vesti, įvairias žinias apie rusų kariuomenę rinkti ir siūsti. Patekę pas rusus šie vyrai iškrėtė visai ką kita. Jie rusų vadovybei viską išpasakojo, ir gavę atostogų, vėl stojo į rusų kariuomenę. Nusivylę ta priemone vokiečiai ir savo organizavimo centrą Šiauliuose turėjo uždaryti.

Kitaip organizavo savo šnipus rusai, kurie buvo latvio kapitono Pekkos tvarkomi. Pastebėjęs vokiečių šnipų organizavimo netobulumą, ypač dėl to, kad jie buvo visi bendrai rengiami, ir todėl vėliau vienas kitą žinojo ir visuomet galėjo išduoti, kap. Pekka nors irgi veikia su daugeliu šnipų, bet rengia juos kiekvieną skyrium, kad vienas kito neišduotų. Tokį kap. Pekkos šnipų organizavimą net vokiečiai aukštai iškelia.

Drauge su keliais kareiviais, nuošaliai nuo kariuomenės, vienam apleistam dvare ties Režekne kap. Pekka turėjo savo štabą. Sužinojęs per savo agentus, kuris iš vietinių gyventojų ar pabėgėlių norėtų eiti šnipinėti, ėmėsi juos rengti. Kad ir kažin kur toks kandidatas gyventų, vis tiek nakties metu, visai jam netikėtai, atvykdavo automobilis. Prižadintą kandidatą sodindavo į tą automobilį ir ilgai, gal kartais tais pačiais keliais, veždavo, kol pagaliau automobilis sustodavo paties štabo apatiniame aukšte. Tiesiog iš automobilio pakilęs į antrą aukštą kandidatas sutikdavo kap. Pekką, kuris atvirai pasakydavo atgabendam jo darbo tikslą ir sąlygas. Užtekdavo kandidatui parodyti svyravimo ar baimės, taip pat paslaptinai, būdavo į savo namus nugabenamas.

Jei kandidatas buvo rastas tinkamas, tad jį slapta nugabendavo į šnipų mokyklą, vienam apleistam vienuolyne įrengtą. Čia jie kiekvienas skyrium buvo apgyvendinami ir taip pat skyrium kiekvienas buvo rengiami. Aiškino jiems visą šnipų mokslą — kaip ir kokios žinios rinkti, kaip įvairios schemos daryti, ir pranešimai rašyti, kaip ir kur veikti, po to pakeisdavo šnipų išvaizdą, dokumentus ir parengtą slaptai į apkasus nugabendavo. Čia pats kap. Pekka su žemėlapiu rankose išaiškindavo šnipui patogesnius perėjimus per frontą ir, davęs pistalieta apsiginti, paleisdavo. Šnipas greitai dingdavo nakties

tamsumoje. Blogai būdavo su tais, kurie, likę vieni tarp apkasų, pasiduodavo baimei ir bandydavo grįžti atgal. Įsakyti kareiviai, pamatę grįžtantį, čia pat prie apkasų jį nukaudavo.

Gera rusų šnipų dalis, pereinančių frontą, būdavo vokiečių sulaikoma. Vieni jų, žinodami savo likimą, tylėjo, o kiti, kad ir ilgai pasakodavo vokiečiams apie paslaptinę kapitoną, apie jo mokyklą, bet nei vienos, nei asmenų vardų nurodyti negalėjo, ir todėl vokiečiai, netikėdami jais ir juos žudydavo, ir tik mažą dalį, pažadėjusių vokiečiams šnipinėti, tinkamai perrengę, paleisdavo atgal.

Laimingai patekęs į vokiečių užfrontę šnipas, vietinio gyventojų ar vokiečio kareivio pavidale, slankioja ties vokiečių kariuomenės štabais, jų pozicijomis, stovyklomis, renka reikalingas žinias ir sutartu būdu siunčia jas, kartais net paprastu laišku, nurodytu jam adresu. Nors visi laiška vokiečių pašte buvo cenzūruojami, bet ir cenzoriai skaitydami kad ir tokį paimto į darbą žmogaus laišką: „... žinai, brangioji Mare, Jonas jau rūkyti nustojo ir visą savo rūkymo atsargą 8 cigarus ir 20 papirosų man atidavė. Tai aš dabar gardžiai parūkysiu“... arba „Pažiūrėk, Mare, Petro žąsys kaip išdribo. Grįšiu, tai būtinai iš jo pirksiu porą žąsų, ir kokius 20 kiaušinių, savo žąsiukams perėti“ — nieko įtartino nepastebėdavo, ir praleisdavo.

Vaikščiodami kaimiečio pavidale ties vokiečių pozicijomis, šnipai, norėdami išvengti nemalonių susitikimų su vokiečiais, darydavo labai paprastai, bet labai veikdami vokiečių psichologiją. Pamatęs vokiečius kaimietis ramiausiu būdu pasukdavo į šalį nuo kelio ir, nuleidęs kelnes pritūpdavo. Nuo tokio vaizdo vokiečiai nukreipdavo savo akis visai kita kryptimi ir palikdavo nekultūrišką kaimietį ramybėje, o šis vėliau, sutvarkęs savo tualetą, keliaudavo tolyn ligi kito patrulio.

Pagalčiau šnipas surinkdavo visas žinias, padarydavo schemas, sužymėdamas visa tai ploniausiam popieryje, idėdavo į nedidelę aliuminijaus kapsulę ir paslėpdavo... savo šuns išmetamoje žarnoje.

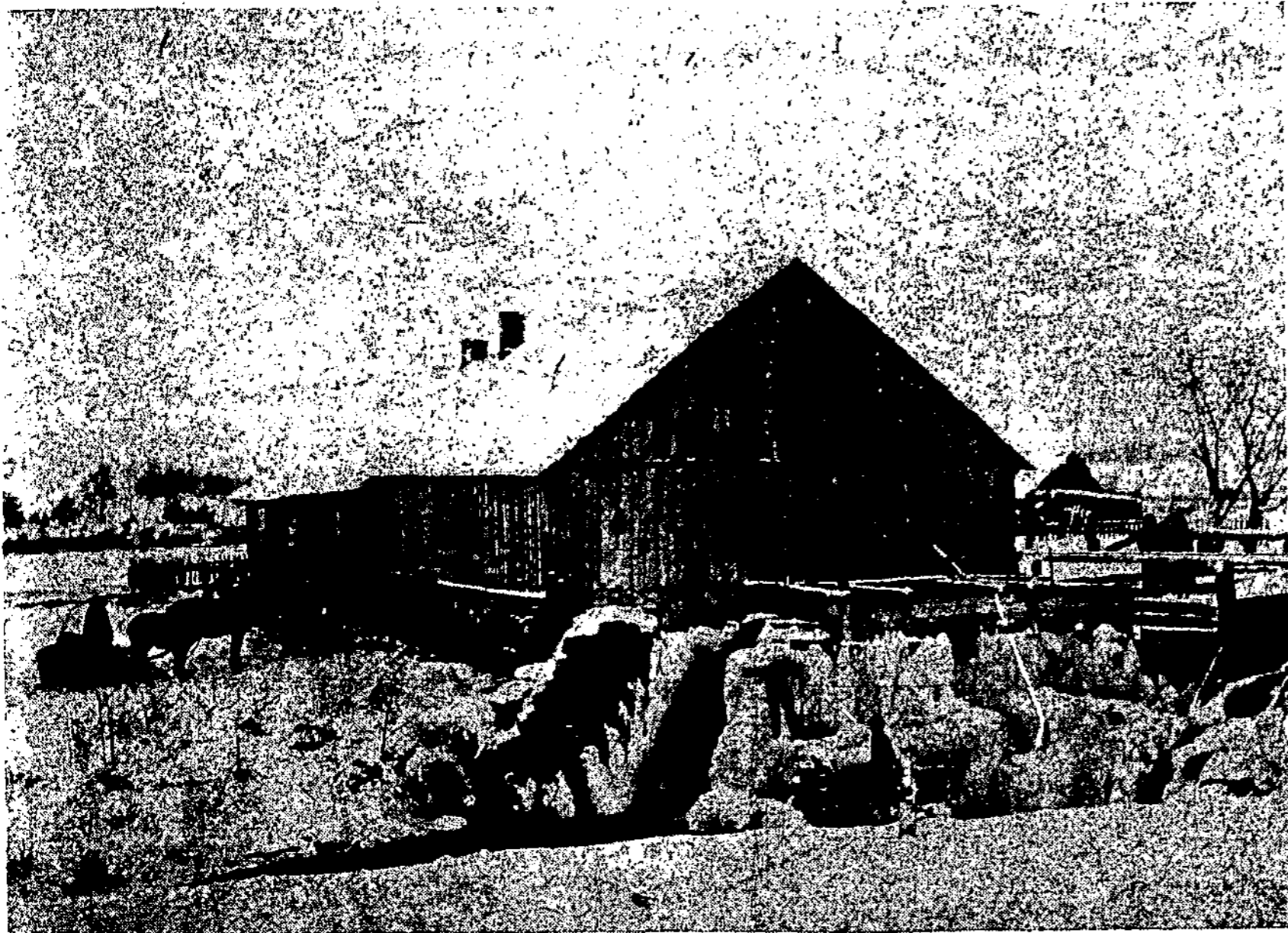
Kad ir krėsdavo kartais vokiečiai sulaikytą šnipą, tikrindavo jo dokumentus, bet nieko įtartino nerasdavo, nes kuriam gi jų galėjo dar ateiti į galvą mintis: pažiūrėti po šuns uodegą. Ilgai taip ramiai darbavosi vokiečių užfrontėje rusų šnipai...

Kartą kaimo keliu, netoli vokiečių fronto, pro vokiečių sargybinių, keliavo kaimietis su šunimi.

Nors ir sulaikė sargybinis kaimietį, bet paprasti rūbai, rami kaimiečio išvaizda, tvarkingi dokumentai nesukėlė įtarimo, ir vokiečiai jau buvo beatleidžias praeivį, tik pastebėjo, kad keleivio vedamas šuo nerymauja, cypia, pritupia vietoje, o keleivis vis traukia jį. Pagailėjo sargybinis šuns, pradėjo barti keleivį, sustabdė ir liepė leisti šuniui atlikti reikalą. Be galo buvo nustebintas sargybinis, kai pamatė, kad iš po šuns uodegos iškrito aliuminijaus kapsulė... Keleivis buvo sulaikytas, o kartu paaiškėjo ir rusų šnipų veikimo paslaptis.

Tuomet ir atėjo Lietuvos šunims baisios dienos. Vokiečių kariuomenės vadovybės buvo išleistas griežtas įsakymas sekti ne tik žmones, bet ir šunis, o svarbiausia sutvarkyti šunis visam okupuotam krašte.

Iš tikrųjų, po daugelio šunų uodegų buvo rastos aliuminijaus kapsulės su žiniomis. Visa tai išaiškinę vokiečiai sumanė padaryti kontrataką prieš kap. Pekkos štabą.

Malūnas žiemos metu (Šaukėnų val., Žemaičiuose).

Senoji liepa (A. Freidoj).

Tuo laiku Vokietijoje buvo sulaikytas atvykęs per Olandiją rusų šnipas. Iš tardymo paaikėjo, kad tas šnipas, nors ir girdėjo apie Pekką, bet asmeniškai nepažino jo. Tuo pasinaudojo vienas vokiečių šnipas. Paėmė iš rusų šnipo dokumentus ir vieną naktį, savųjų apšaudomas, ant lentgalio perplaukė Dauguvą pas rusus. Sulaikytas vokiečys pasivadino rusų šnipu, parodė savo dokumentus ir pareikalavo nugabenti jį pas kap. Pekką. Paslapčiomis nugabentas vokiečių šnipas apsimetė baisiai nuvargęs esęs ir, suįdomavo kap. Pekką savo parodymais, bet buvo paguldytas išsimiegoti. Užmigo ir pats kap. Pekka... Tačiau, lyg kieno pažadintas, kap. Pekka greitai nubunda ir, paėmęs žiburį ir revolverį, patylomis eina pažiūrėti svečią. Jo kambaryje tylu, klauso kap. Pekka iš už štabo kambario durų. Prisiklausęs ir užgirdęs ten neaiškų šlamesį, kap. Pekka staiga atidaro kambario duris ir jį apšviečia...

Štabo kambaryje pasilenkęs prie grindų svečias rišo į pundelį iš stalų surinktus raštus... Nespėjo netikėtai užkluptas svečias nė pakilti, tuojau taiklus revolverio šūvis pribaižė jo gyvenimą.

Toks tatau paslaptingas rusų šnipų veikimas buvo okupuotoje Lietuvoje ir dėl jo nukentėjo mūsų šunes.

Apie įvairių kraštų šnipų nuotykius didžiojo karo metu galima didžiausios knygos surašyti, bet ir čia pažymėto užtenka, kad galima būtų pastebėti, kaip sunki yra kova su šnipais, kokių kartais jie griebiasi netikėtų priemonių savo tikslams pasiekti ir todėl, kaip atsargus turi būti karys, kad išsaugotų įvairias tarnybines paslaptis.

(Parašyta sekant G. Berndorfą: „Šnipavimas“).

P. T-ka.

ti, proto ir kūno atžvilgiu išlavinti, žvalūs ir pastatyti į tiesų kelią, iš kurio iškrypti, rodos, jau niekad nebuvo galima. Tačiau daugelis iš mūsų tarpo atsiskyrė ir gyvena klaidingos pelkės gyvenimu. Tiems gėda, doriems graudu.

Ats. v. p. Juoz. Ambrozaitis.

Atsarginių gyvenimas.

Visoj Lietuvoj yra labai daug atsarginių, bet, paskirsčius atskirais kaimais ir miestais, Jurbarko mieste, neapsiriksiu, gal būt, atsarginių yra daugiau, kaip kur nors kitur, kurių tarpe nemaža ir puskarininkių. Pažvelgus į mažesnių skaičių, pamatysime, kad tėvynės, visuomenės ir savo labai dirbama daugiau, kaip kad pas mus, Jurbarke, daug didesniame skaičiuje nieko neveikiama. Vienu žodžiu, jei nemiegame, tai snaudžiame, laikraščių neskaityme, žinoma, retai, bet kurį ir kai kada; o jau „Kario“ — tokio gero, brangaus, gražaus ir malonaus, gaivinančio mūsų jausmus, visai neskaityme. Gėda mums!

O kas toliau? Šaulių būriai 4-ri: ar daug atsarginių juose? Sporto beveik nėra, be gatvių bokso, kuriam jėgas sustiprina Raulinis skystymas, gamintas iš sacharino. (Žinoma, čia profesija ne visų, tik daugumo).

Ką jūs manot: gal iš tiesų nieko ir neveikiam? — Veikiam, aš pasakysiu. Pas mus yra bent keli chorai, pavz.: bažnytinis, vyčių, pavasarininkų, gal ir kiti. Jie gražiai padainuoja dabartinių poetų dainas, prisimena ir senovės dainų, kur mūsų seneliai šieną piaudami, dainavo apie Gediminą, Kęstutį, Vytautą, Birutę, žalią rūtą, juodbėrą žirgą ir kardą.

Tai ir mes tarytum tą patį darom: vis dainuojam ir dainuojam — su drėgna širdžia, tik, žinoma, gerokai skiriamės nuo senovės ir dabartinių poetų dainų. Bet tos dainos tai dainos — ir dar kartą dainelės!! Ir kur jų išmoko, kad net kartą vienas senis, tai girdėdamas, į dainorių sako: „Žiūrėk, Petrai, paršas karo už ausies“. Kiti seniai sako, girdi, kariuomenėje išmoko.

E, seniai, klystat. Kariuomenėj visą laiką skiepijama drausmė, o kur drausmė, ten ir tvarka; kur tvarka, ten viešpatauja ir dora. Taigi kariuomenė auklėjama ne kaip ištižusi lepšė, bet kaip lietuvaitės darželyje rūta. Tokių dainuškų kariuomenėje nė vienas nedrįstų užrikti, mes gautų nuo draugų didelę gėdą, ir net nuo savo viršininkų bausmę.

Mieli draugai, grįžome iš kariuomenės apšvies-

Moksleivis ir karinis paruošimas.

Moksleiviai mokydamies yra lyg prikalti prie mokyklos suolo ir, rods, negali nuo jo atsitraukti. Daugelis jų „aklai“ mokydamies, praranda savo sveikatą ir, pakirsti, krenta pačioj jaunystėj, per mažai išjudinami, mažai duodami širdžiai, plaučiams darbo, o plaučiai, kartu ir širdis ir yra svarbiausi mūsų kūno organai. Nors ir yra gimnastikos pamokos, bet iš jų, kaip čia pasakius, realios naudos maža, nes daugelis moksleivių, apsimetę sergą, yra atleidžiami nuo tos pamokos, o ir, be to, ji yra pačių moksleivių daug plačiau praktikuojama už gimnazijos, mokyklos ribų. Dabar į mokyklas yra įvestas karinis paruošimas, kurs, gal kartu su gimnastika, ir užpildys pasidariusias spragas: jį perėjęs moksleivis gal pasikiau taps jau suprantančiu pagrindinius karo dalykus.

Mūsų moksleiviai, — žinoma, ne visi, — bijo, lyg kokios ugnies, militarizmo, kurio visai nėra ir jis, kaipo toks, į mūsų mokyklas nė nemėginamas įvesti. Karinis paruošimas, kaip jau pats pavadinimas sako, turi šiek tiek paruošti moksleivį kaip savo krašto gynėją, supažindinti nors su pagrindinėmis karo priemonėmis. Kitiems moksleiviams, gal būt, kitą kartą nereikės eiti į kariuomenę, bet vis tiek jau bus paruoštas, supažindintas, kurs, pavojų sutrimtavus, stos už savo tėvynę kovotojų eilėna. Mums, lietuviams, kaip tik ir reikia būti pasiruošusiems, nes mūsų sostinę Vilnių laiko pagrobęs lenkas ir tyko dar paglemžti mūsų tautos nepriklausomybę. Taip, kaip kiekvienas žmogus turi atminti, kad mirs: „memento mori“, taip mes turim atminti, kada būsim pavojuj: „memento periclitari“ ir tam būti pasiruošę kiekvienu metu.

Moksl. B. Klovas.

Kai saulė „žeme ritinėjos“,
Bitės laukuose dirbo, duzgė,

Mes dviese audėm naujas mintis —
Tėvynę gint pasižadėjom...

Būkime darbštūs!

Draugai moksleiviai, mes einame mokslus ir norime tapti, užaugę, gerais, dorais, mokytais, sąmoningais piliečiais. Bet ne visiems mokslas sekasi, nes ne visi dirbame savo darbą su atsidėjimu, darbštumu, pasiryžimu. Todėl draugai, norėdami pasiekti savo tikslą, dirbkime su atsidėjimu ir darbštumu.

Visi mes žinome garsaus išradėjo ir žmonijos geradario Tomo Edisono gyvenimą. Koks nuostabus žmogaus gyvenimas, kuris, pradėjęs laikraščių pardavinėjimu, be jokio aukšto mokslo, pasidarė vienu didžiausiu pasaulyj išradėju ir žmonijos geradariu.

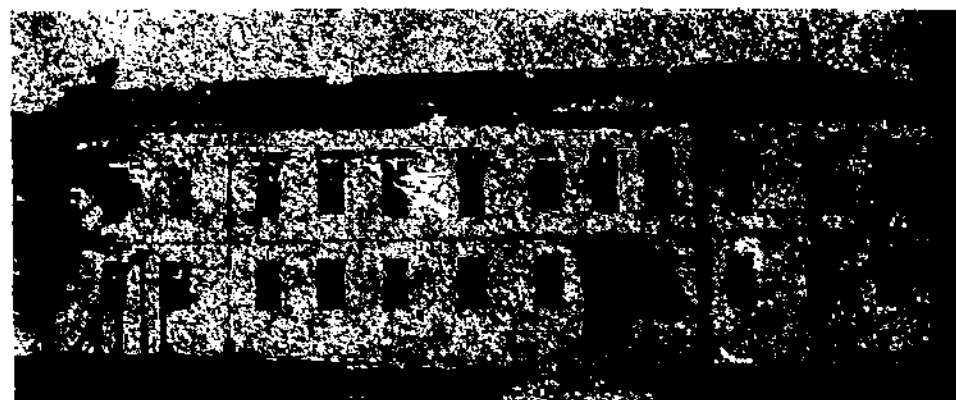
Visa tai Edisonas pasiekė darbu ir pasiryžimu. Mes jaunuoliai taip pat turėtumėme laikytis tų idėjų.

Pasisekimas mūsų gyvenime, ypač praktiškame, pareina nuo šviesaus proto, darbštumo ir pasiryžimo.

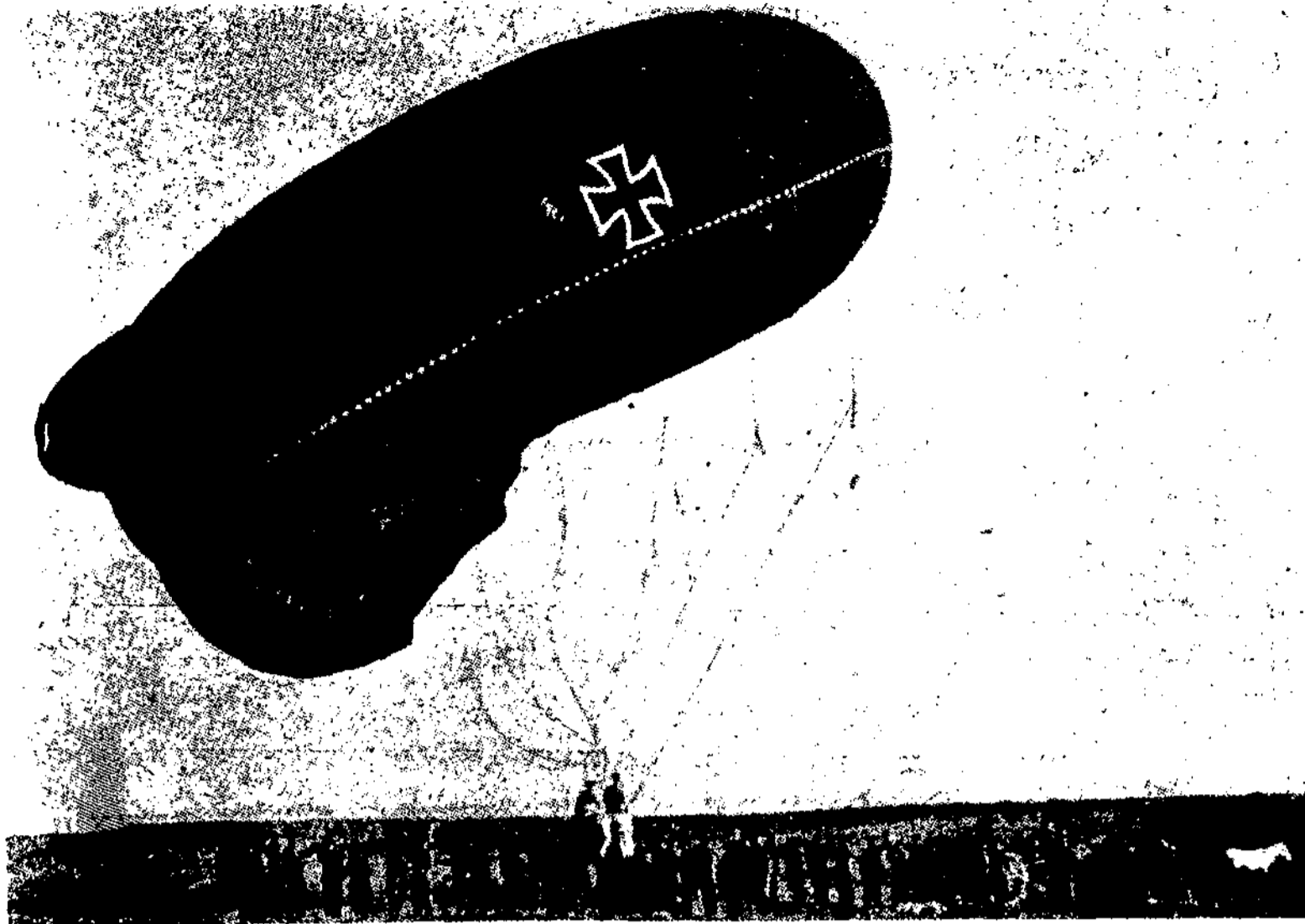
Darbštumas visada veda prie pasisekimo, veda pirmyn, tobulina būdą ir drauge verčia kitus žmones prie darbštumo, nes niekas taip nepatraukia kitų, kaip pavyzdys... Aišku, kad ne visi vienodai gali laimėti, tačiau kiekvienas gali pasiekti sulig savo sugebėjimais, sulig darbštumu. „Ne ką moki ar kas esi, bet ką moki dirbti yra amžiaus reikalingumas“, sako O. Svett. Mardenas.

Be to, neužmirškime, kad gyvenimą patys sau tvarkome, o jis nemėgsta pats savaime krypti į mūsų pageidaujamą pusę. Gyvenime mažai tėra patogių mūsų darbui ir siekimui sąlygų. Gyvenimas — nuolatinė kova, dėl to nepraleiskime veltui nė vienos gyvenimo valandėlės ir veržkimės visomis jėgomis pirmyn. Nesėdėkime prie šiltos krosnies rankų sudėję, lyg „molio Motiejai“. Kiekvieną darbą turime baigti savo jėgomis, nors kažin kaip sunku būtų. Sunkus ir varginas darbas yra būtinais reikalingas tikslui pasiekti. Juo sunkiau jį pasieksime, tuo patenkinimas bus didesnis. Mūsų prosenių patarlė sako: „Kas lengvai sėja, tas lengvai piauna“, tai reiškia, jei darbą atliksime be pastangų, greitai, apgrai bomis, tai jis bus niekam netikęs. Gyvenimas susideda iš visos eilės darbų, kovų, pastangų.

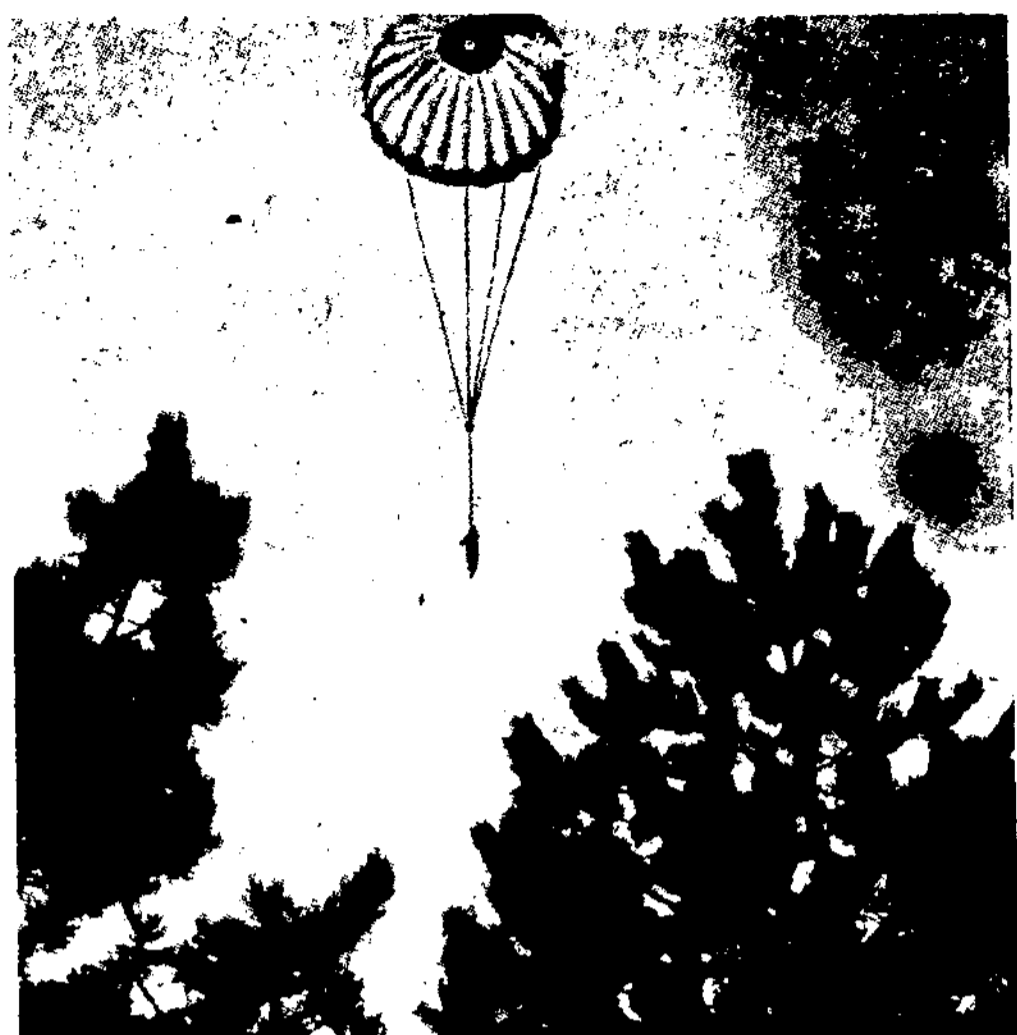
Siekdami norimą tikslą, eikime tuo keliu, kurį iš karto pasirinkome, nesidairydami į šalis, sulig patarle: „kur varnos lekia“, o tikrai pasieksime jį, jei tik jis yra pasiekiamas arba įvykinamas pasaulyje. Nors ir sunki kova būtų, turėkime šviesesnės ateities viltį, o viskas nesunku bus! *Mokinys P. S-das.*

Marijampolės valst. gimnazija.

Vokiečių aerostatas.

Leidžiasi parašiotu.

Aerostatas 43.

(Apsakymas iš pasaulinio karo laikų).

135 vokiečių artilerijos grupė prie Denno 1917 metais gavo įsakymą susprogdinti anglų amunicijos sandėlius Coleno mieste. Iš šio miesto anglai jau buvo pradėję evakuotis toliau į užfrontę. Vokiečiai žūt būt tai pasiryžo padaryti. 135 - ji grupė lėktuvų neturėjo ir jų gauti galėjo tik už poros dienų, bet tada bus pervėlu. Grupės vadas suko galvą: kas daryti? Siųsti šnipus, kad jie padėtų po sandėliais pragaro mašiną, nebuvo galimas dalykas. Šnipams reikėtų prasiskverbti per priešų apkasus, kas buvo negalima nei dienos, nei nakties metu. Šaudyti iš artilerijos į miestą, taip pat nebuvo galima, nes nebuvo iš kur sekti šovinių kritimo vietos. Rodėsi bus uždavinys būsiąs negalimas. Staiga į vado palapinę įėjo aukšto ūgio, bent kiek žiauroko veido, su medine koja vyras.

— Ponas vade, mano vardas Petras Raubaschas. Per kovas ties Melceure buvau granata sužeistas į koją ir todėl buvau paleistas atsargon. Grįždamas namo, netikėtai patekau čion ir iš savo brolio kareivio sužinojau, kad jums reikalingas geras sekikas. Aš galiu juo būti.

— Tamsta? Kaip tai? — paklausė nustebes vadas.

— Štai kaip! Prie Melceure aš susipažinau su aerostatais ir patyriau jų didelį veikimą. Aerostata galima ir čia pavartoti!

Tada vadui kap. Slöcke sušvito puiki mintis.

— Aerostatų galima paskolinti iš 24 kovos grupės, kuri iš čia yra už 60 klm. prie Fuontaine.

Netrukus iš 134 — grupės stovyklos išlėkė motociklas ir įvažiavęs į plentą nurūko Fuontaine link.

Tuotarpu 134 stovykloje ėjo pasiruošimai. Pabūklai buvo statomi lauke; privežami šovinių vežimai. Kareiviai kalbėjosi:

— Na kaip gi jie taikys į taikinį nematydami jo? Tik šovinių eikvojimas. Kitas atsakė:

— Bet iš šimto nepataikytų gali vienas būti taiklus.

— E, tai tik pasaka ir daugiau nieko. Kareivių ginčą staiga nutraukė įvažiavęs apdulkęs gurguolės vežimas. Iš jo išlipo keli nepažįstami kareiviai ir iškėlė lyg kažkokį maišą. Automobilyj dar buvo matyti keliolika dujų cilindrių. Netrukus į suglebusį maišą buvo pradėta leisti dujos, ir šis pradėjo didėti ir skėstis. Kareiviai pradėjo šaukti: balonas! balonas! Tačiau dar toliau pripūtus pasirodė, kad tai buvo pailgas balonas, panašus į cepeliną. Po juo parišo didelę pintinę.

Iš štabo būstinės išėjo atvykęs vyras, apsivilkęs lakūno apdaru. Priėjęs prie aerostato su numeriu 43, pakėlė šalia gulintį kietą maišelį ir prisirišo jį sau prie nugaros. Tai buvo parašiotas. Paskui paėmė žiūroną ir telefoną, išlipo į gondolą ir paliepė leisti aukštyn. Keliolikos kareivių prilaikomas, aerostatas greitai kilo aukštyn. Artileristai užėmė savo vietas prie pabūklų. Telefonistas pradėjo sukuti telefono aparato rankutę. Aerostatas kilo vis aukštyn ir aukštyn. Galop jis pasidarė vos matomas pilkšvas kamuolys. Žvalgas paskambino:

— Alio! Ar girdėt!

— Girdėti, girdėti, — atsiliepė iš apačios.

Tuo momentu vokiečių artileristai pradėjo šaudyti. Lakūnas geriausiai matė, kur krito šoviniai ir vis nurodinėjo, kur šaudyti. Staiga, esantieji žemėje išgirdo baisų sprogimą. Tai sprogo vienas sandėlių. Paskui antras ir galop trečias.

Coleno miesto amunicijos sandėliai buvo išsprogdinti. Netikėtai horizonte pasirodė lėktuvas. Vokiečiai pradėjo traukti aerostatą žemyn. Tačiau anglų naikintuvas buvo greitesnis, ir jis žaibo greitumu prisiartinio prie aerostato ir jį apibėrė kulų lietuimi. Žvalgas šoko iš gondolos ir netrukus parašiotas išsiskėtė. Vos lėktuvas prakriokė pro aerostatą, šis užsidegė ir sprogo, ir po to pradėjo greitai leistis. Tada atsitiko baises dalykas. Degantieji aerostato griaučiai apglobė besileidžiantį su parašiotu.

Po kelių minučių, nukritus aerostatui, pribėgę kareiviai rado tik suanglėjusį žmogaus lavoną.

Vertė J. Dovydaitis.

Iš atostogų grįžus.

Su dideliu ryšuliu rankose grįžo iš atostogų kareivis Ignas Šopas, ir buvo linksmai sutiktas draugų, kurie garsiais šūkavimais pašveikino jį, įeinantį į kareivinę. Pirmas prišoko Kazaitis, šiaip sveikindamas:

— Ignai, brolau, kad tu žinotum, kaip aš tavęs pasiilgau!

O akys, kaip katino, įsmeigtos ne tiek į Igną, kiek į jo stambų ryšulį.

— Neklausyk jo: jis ne tavęs, kiek tavo dešrų laukė, — aiškino Bakutis.

— O, aš, Ignai, pats žinai, kad esu atviras žmogus, taigi drožiu tiesą į akis: laukiau tavęs, bet laukiau ir to, ką atveži, — perkirto trečias.

Ignas iš kelionės pavargęs, matydamas tokį linksmą draugų susitikimą, irgi pralinksmedėjo ir pasišveikino su visais. Lydimas būrio draugų, nuėjo iki savo lovos, nusivilko milinę ir ėmėsi atpalaiduoti ryšulį.

O draugai, iš visų pusių apstoję, bėrė vienas pasakui kitą įvairius klausimus, į kuriuos jis nespėjo nė atsakyti. Apdalijo draugams po gabalą dešros, sūrio, kurių geroji mamytė nepasigailėjo įdėti, ir ėmė pasakoti atostoginius išpūdžius.

Pasakojo, kaip parvažiavo namo, kaip namiškiai jo nepažinę, o tėvas net išsitaręs: „Ot gražu pažiūrėti į tave, Ignai: tiesus, lankstus. Išties toje kariuomenėje perdirba žmogų. Juk išėjai toks sudribęs, sulinkęs“. Pasakojo, kaip jį apibėrę namiškiai klausimais, — kaip kariuomenėj maitina, ko moko, o jis tik spėjęs atsakyti. Nuėjus į vakarėlį, merginos tik rijusios, tik rijusios jį akimis ir net pačios buvę pasirengusios pulti į glėbį, kad tik jis vestų šokti. Kaimo vaikinai, tai matydami, iš pavydo dantimis griežę.

Pasakojo, kaip pas kaimyną susirinkusiems prie alaus seniems aiškinęs apie Lietuvos kariuomenę, jos gyvenimą, užsiėmimus, tarnybą ir t. t. Sodiečiai visi stebėjosi Igno pasakojimais, o senas didas Tamošius taip pasakęs: Girdi — vaike, išėjai į „vaiską“, nė žodžio nemokėjai žmoniškai ištarti, amžinas liurbis buvai, o dabar už mus visus daugiau išmanai ir žinai, o juk tik metai tepraėjo. Žinai, Simai, — kreipėsi į Igno tėvą, — matau, jog kariuomenė tai geriausia mokykla, ir jei turėčiau sūnų, prievarta išvaryčiau į kariuomenę, tegul pasimoko.

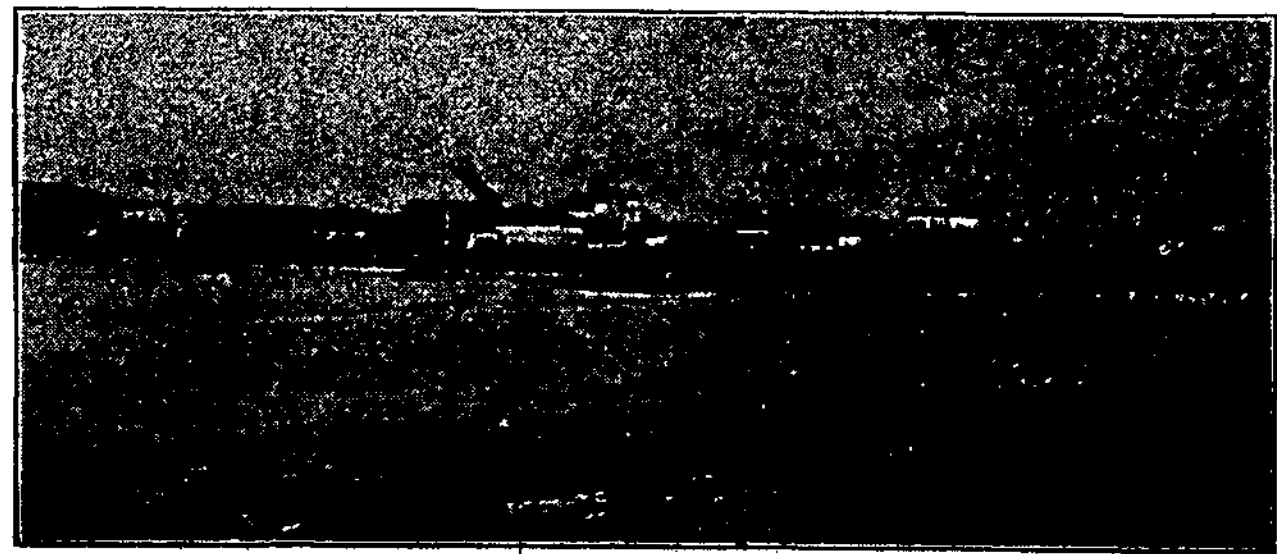
O kai ėmęs pasakoti apie lenkų žiaurumus ir lietuvių persekiojimą Vilniaus krašte, apie mūsų kariuomenės pasiryžimą vaduoti Vilnių, tai senis didas užsidegęs, pašokęs ir, trenkdamas kumščiu į stalą, sušukęs: „Rupūžės lenkai, iškart juos visus!“ Aš pirmas, prasidėjęs karui su lenkais, eisiu savanoriu į kariuomenę“, — užbaigęs didas.

Vyrai, kai kurie net dešrą pamiršę, klausėsi Igno pasakojimų. O Stasys, baigus Ignui kalbėti, taip pasakė:

— Vyrai, jeigu jau seniai ima karščiuotis, tad Vilnius tikrai bus mūsų!

— Bet tu, Ignai, ir mokėjai jiems papasakoti! — gyrė jį draugai, baigdami dešrą.

Ats. v. p. Kilčiauskas.

Lyg ir feljetonėlis.

Kaip kartais atsitinka.

Tai atsitiko labai, labai seniai. Kažkur, kažkokioj dalyje sumanė puskarininkiai atidaryti valgyklą. Na, ir atidarė. Susipirko bliūdus, puodus, samčius ir kitus gerai virtuvei reikalingus įnagius: priraugę agurkų, kopūstų, batvynių, išsirinko šeimininką, pasisamdė tarnaites, virėją, padavėją, žodžiu, visą padoriai valgyklai reikalingą personalą. Na, ir ko, rodos, daugiau bereikia? Šeimininkas, iš pažiūros, geras, rodos, vyras sąžiningas; tik be galo žiaurus su moteriškuoju virtuvės elementu. Griežčiausia uždraudė leistis su klientais į bet kokį, nors ir nekalčiausią, flirtą.

Atsitiko taip, kad beveik didesnė pusė valgančiųjų įsimylėjo gražiąją padavėją, o labiausiai dievinti pradėjo Lentaitis ir Minevičius. Na, ir kodėl neišimylėti? Merga apvali, kaip agurkas, veidai, kaip obuoliukai, o akys, akys!... Ką čia besakyti. Be to, ir porciją geresnę, ne taip sudžiūvusią, arba didesnę pataiko. Ar šinkos šmotelį kur prie kaulo, ar plonų lašinių gabaliuką. Kas besuvaikys? Vis, mat, tas lyg geresnis ir gana.

Ir slinko sau auksinės dieneles — kotletais ramstytytos, lajum teptos. Viskas, rodos, gerai. Bet kur

taū! Negailėstingas šeimininkas tuojau pastebėjo įdomius savų klientų santykius su gražiąja padavėja. Moteriškas, mat, vis moteriškas ir gana. O čia dar sako, gimnazistė esanti, kažkas matęs net kepuraitę dėvint... Kur čia besuvaikysi. Taigi, vieną lietimą dieną sušaukė valgyklos šeimininkas susirinkimą ir tarė savo kilnų žodį:

— Vyrai, aš jums sakiau, išsyk, kad iš tos padavėjos, kaip iš ožio, jokios naudos nebus. Nei pieno, nei vilnų — tik ragai ir nagai. Paleidžiu... nedrąsiai pridėjo.

Na, čia ir prasidėjo tragiškoji dalis. Kai kurie valgytojai pradėjo tiesiog gvoltu šaukti, o Minevičių bemaž ko apopleksija nenutrenkė. Susirgo vyras. Taip, tikrai susirgo. Iš didelio susijaudinimo gavo vidurių slogą. Taip ir teko nabagas su sanitarka į ambulatoriją, o vėliau ir ligoninėn boginti. Ne taip pavojingai, bet susirgo ir kiti.

Tai štai, gerbiamieji, ką kartais gali padaryti nors ir sąžiningas, bet su moteriškuoju virtuvės personalu per daug žiauriai besielgiąs šeimininkas. Ne tik kad dauguma ištisoms dienoms, kaip žydo arklius, be maisto ir gražiosios padavėjos būtų palikęs, bet dargi nekaltą ir mirt nepasiruošusį žmogų net į kaus nuvaręs...

V. p. B. Barkauskas.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Naujas paskyrimas.

Gen. št. pulk. Jakutis paskirtas karo atstovu Latvijai, Estijai ir Suomijai su rezidencija Rygoj.

Dabartinis karo atstovas pulk. Giedraitis atšaukiamas į vyr. štabą.

Kauno karo komendantūros šventė. Sausio 5 d. mūsų laikinosios sostinės komendantūra minėjo savo 11 metų gyvavimo sukaktuves. Komendantūra ir jos dalis karo policijos mokykla minimas sukaktuves apvaikščiojo iškilmingai. Iškilnėse dalyvavo ir parodą priėmė II karo apygardos viršininkas pulk. Skučas, karo komendantas pulk. leit. Saladžius ir daug aukštų karininkų, kurių tarpe dalyvavo visi buvę Kauno komendantai. Po parado karo policijos mokyklos salėje buvo bendri pietūs, dalyvaujant visiems aukščiau minėtiems svečiams. Pietų metu apygardos viršininkas pulk. Skučas priminė sunkias pirmąsias komendantūros valandas, kada dar nebuvo numatymas aiškus rytojui, ir palinkėjo, kad kitais metais mes savo sostinės komendantūrą turėtumėm ne Kaune, bet mūsų širdy V. Iniuje. Atsistojimu pagerbti žuvę komendantūros kariai eil. Pr. Eimutis ir grand. J. Vilkas. Vėliau kalbėjo dabartinis Kauno komendantas pulk. leit. Saladžius.

Apygardos viršininkas pulk. Skučas pasiūlė sušukti valto mūsų Tautos Vadui Jo Ekselencijai Respublikos Prezidentui A. Smetnai. Vėliau sušukta mūsų kariuomenei ir jos vadovybei garsingas valio. Padainuota keletas liaudies dainų ir tuo baigėsi pietūs.

19 val. buvo koncertas ir šokiai, kuriuose dalyvavo komendantas pulk. leit. Saladžius, karo policijos mokyklos viršininkas kap. Čepauskas, karininkai ir daug civilių svečių.

Jaun. kareivis Z. Gerulaitis.

1 pėst. D. L. K. Gedimino pulkas. Gruodžio mėn. 31 d. liktiniai puskarininkai savo klūbe surengė bendrą 1930 D. L. K. Vytauto metų sutikimą. Klūbo patalpoje buvo papučėti stalai, apdėti užkandžiu ir vynu. Tam reikalui kiekvienas liktinis įnešė po 10 litų. 18 val. susirinko visi liktiniai su šeimomis ir svečiais. Iki 23 val. 30 min. klūbe buvo šokiai ir žaislai. 24 val., susėdę visi už paruoštų stalų, laukė atvykstant pulko vado. 24 val. 15 min. atvyko pulko vadas pulk. Dundulis, lydimas liktinių puskar. klūbo pirminko kpt. Listopadskio ir pulko adjutanto kpt. Karevičiaus. Pulko vadas, sveikindamas su naujais metais, pasakė ilgą kalbą, kurios keis žodžius čia pabrėžiu: „Malonu man sveikinti jus naujais 1930 D. L. K. Vytauto metais, nes tie metai mums rodo, kad prieš 500 metų gyveno didvyris, kuris mokėjo pastatyti Lietuvą, su kuria skaitėsi visos valstybės ir drebėjo prieš jos galybę. Todėl mes šiais Vytauto metais ruoškimės, išigykite kuo daugiausia karo žinū, mokykitės. Didysis karas parodė, kad ne dauguma laimi, bet dvasia, pasiryžimas ir tėvynės meilė. Eikime Vytauto keliais! Mūsų sostinė V. Inius, mūsų šefo Gedimino kapas laukia mūsų. Tada mes tik raišėsime, kada ant Gedimino kalno iškeisime savo trispalvę vėliavą. Po pulko vado kalbos liktinis viršila Stelionis visų vardu padėkojo pulko vadui už sveikimą ir atsilankymą sutikti naujus metus. Pulko vadas išvykdamas dar pasakė gražią kalbą, ir palinkėjo laimingų Vytauto Didžiojo metų.“

Išvykus pulko vadui, daug kalbėjo iš liktinių puskarininkų ir svečių tarpo, sutikdami naujus metus. Saė skambėjo nuo griausmingų valio. Po užkandžių visi sveikinosi ir linkėjo vieni kitiems ilgiausių D. L. K. Vytauto metų.

Gruodžio mėn. 30 d. 15 val. Ukmergės „Našlaičių namų“ salėje karų teatro trupė vaidino kariams M. Petrausko trijų veiksmų operetę „Kunigaikštis“. Susirinko dauguma pulko karininkų ir keletas pulko ponių, ir kareiviai.

Vaidinimas visiems patiko.

V. J. J.

2 pėst. D. L. K. Algirdo pulkas. Pulko karininkų šeimų vaikams gruodžio 29 d. buvo suruošta eglutė. 17 val. visos pulko šeimos su savo vaikučiais susirinko ramovėje, kur eglutės proga atėjo „senelis“. Orketruį grojant, pažaidė su vaikučiais,

pakalbėjo, o „geruosius“ apdovanojo įvairiais žaislais bei pyragais.

Pulko šeimos ir vaikučių gerovei daugiausia pasidarbuoja gerb. p. p. Čaplikienė ir Tumienė.

Naujus 1930 Vytauto Didžiojo metus pulko karininkai su savo šeimomis ir svečiais sutiko savo ramovėje. Sveikino visą algirdėnų šeimą ir svečius pulk. Čaplikas. *M.*

2 ulonų L. D. K. Birutės pulkas. Pulko scenos mėgėjų kuopelė iš liktinių puskarininkų bei jų žmonių surengė Kaėdu 1 dieną p-ko k.no salėje kareiviams dovanai ir 2 dieną puskarininkų klūbe viešą vakarą su vaidinimais. Vaidinta komedijos: 1) „Išgydė“ ir 2) „Aš numiriau“. Vaidinimas, vyr. leit. Daviatis geros režisūros dėka (vyr. leit. Daviatis lankęs net Valstybės Teatro studijas ir labai gerai apie sceną nusimanęs) — išėjo labai gerai, ypač rolėse pasižymėjo vyr. puskar. A. Gedrimas. Abiejose komedijėse turėjo svarbiausias roles ir jas atliko gerai, net talentingai; užteko vieno jo grimaso prajukdinti visai publikai. Gerai vaidino: p. B. Gedrimienė, p. Rozienė, vachm. Miliukštis ir vyr. puskar. Giedraitis. Kareiviai ir svečiai vaidinimais - vakarais l.ko labai patenkinti, o pati mėgėjų kuopelė, pasisekimo paskatinta, su pasiryžimu ir naujomis jau išmėgintomis jėgomis mano ir ateity dirbti toje dirvje, tikėdamiesi pastatyti ką nors rimtesnio. Be to, iš gauto pelno, per 200 litų, manoma įsigyti savą gr.mą ir kitus scenai reikmenis. Geras sumanymas, graži pradžia!

Jaun. puskar. A. Bučys.

4 artilerijos pulke Trijų Karalių vakare ponios Paniėnės rūpesčiu ir iniciatyva buvo suruošta karininkų ramovėje karininkų, liktinių viršilų, puskarininkų ir civilių tarn. vaikučiams bendra Kalėdų eg'aitė ir „senelis“ su dovanėlėmis.

„Senelio“ rolę atliko san. puskar. Petrauskas, kuris drauge su ponija Eaniene išdalino kiekvienam vaikučiui skirtą dovanėlę.

Po paskirstymo dovanėlių, vaikučiai su savo globėjais ir „seneliu“, kuris atnešė tiek dovanėlių, nusifotografavo. Vėliau orkestras sugriežė vaikučiams keletą šokių. Vaikučiai pašoko, pažaidė ir išpūdingai šnekučiuodami apie Kalėdų senelio atvykimą ir gausių dovanėlių atnešimą, linksmi išsiskirstė į namučius, būdami dėkingi už gautas dovanėles.

San. virš. S. Paražinskas.

Aviacija. Gruodžio mėn. 20 d. aviacijos puskar. ramovėje buvo perskaitytas baigusiuju puskarininkų lakūnų mokyklą mokinių aktas. Aktą skaitė aviac. štabo adjutantas. Išleistuvėse dalyvavo aviac. viršininkas, av. štabo v-kas ir aviac.

Vyriausio štabo telefonų centrinė.

skyriaus inspektorius. Išleidžiamąjį žodį tarė gen. št. pulk. Pundzevičius, palinkėdamas geriausio pasisekimo naujose pareigose. Mokslas mokykloje prasidėjo 1929 m. sausio mėn. 15 d. ir tęsėsi ligi gruodžio mėn. 20 dienos. Mokymo metu (praktikoje) ypatingų nelaimių neatsitiko. Pirmuoju mokyklą baigė vyr. pusk. Andriūšis.

Reikia pažymėti, kad iš visų, iškart mokyklon stojusių, ją galutinai baigė tik mažesnė pusė. Baigusieji buvo paleisti atostogų ir paskirstyti į eskadriles karo lakūnų pareigoms eiti, o egzaminų neišlaikiusieji, laikinai palikti motoristais.

1930 Vytauto Didž. metams sutikti, aviacijos puskarininkiai savo ramovėje gruodžio mėn. 31 d. suruošė vakarą — baliu. Vakarą aplankė tik rinktiniai ir kviesti svečiai. Be vienos minutės lygai 24-tą val. orkestro būgnininkas sumušė dvylika kartų į būgną, išpėdamas, kad jau artinasi Naujieji Metai. Paskui sugrojo maršą ir ramovės šeimininkas paprašė visus atsistoti. Nuaidėjo garsiausias valio, pakilo taurės ir prasidėjo sveikinimai ir linkėjimai.

Puskarininkius ir jų svečius pasveikinti atvyko aviacijos viršininkas gen. št. pulk. Pundzevičius, aviac. štabo v-kas gen. št. majoras Narakas, av. št. adjutantas kap. Zibavičius ir ramovės pirmininkas kap. Tyškus. Aviacijos viršininkas savo kalboj priminė mūsų pareigas tėvynei, sostinę Vilnių, palinkėjo sėkmingai darbuotis tėvynės labui ir gero pasisekimo savo pačių gyvenime.

Daug kartų sušukta garsiausias valio už vyriausybę ir teikusius mus aplankyti aukštus viršininkus. Orkestrui grojant, sugiedotas tautos himnas. Mūsų vadams puskarininkiai ir svečiai sudainavo „ilgiausių metų“. Garsiausi ir ilgiausi valio lydėjo išeinančius viršininkus.

Toliau sekė šokiai. Balius geriausia nuotaika nusitęsė iki 5 val. ryto. Svečiai ir patys puskarininkiai be galo patenkinti, turėdami progos tikrai smagiai ir jaukiai sulaukti Naujų Metų.

V. p. B. Barkauskas.

Kauno telefono tinklo tvarkymas. Ryšių bat. darbai.

Jis Šaulių gyvenim

„Nuodėmingas angelas“ Vilkavišky.

Vilkaviškis. 1930. I. 5. 4-to artil. pulko karių klūbe Vilkaviškio šaulių rinktinės 8 (Vilkaviškio) būrys vaidino „Nuodėmingą angelą“.

Nors veikalas sunkokas ir ilgas, bet kaip mėgėjams pasisekė gan pakankamai. Vaidinimo metu galima buvo pastebėti tik keli menki trūkumai, pav.: menkas balsas, kuris nepalikdavo reikiamo įspūdžio. Kitų balsas kartais nesiderindavo su veido išraiška ir kitais gestais. Arnas — skulptorius (p. Petrusis) visai atitiko savo rolei ir tvirtu balsu labai gerai imitavo skulptoriaus tipą. Jo žmona Dalia (panelė F. Zaganavičaitė) irgi atitikdama žmonos rolei ir gerai vaidindama pakankamai užsirekomendavo. Šiek tiek jai kliudė menkas ir žemas balsas. Ši pora, turėdama pačias svarbiausias roles ir jas gerai atlikdama, visą veikalą darė įspūdingesnį. Gandas — kompozitorius savo rolei ir vaidinimo pergyvenimams pakankamai atitiko. Gauras — turtuclis (p. Švandtas), nors jo rolė ne taip lengva ir komplikauta, bet atliko gerai.

Dėl kunigo tipo galima prikišti tik tiek, kad kaipo kunigas, turėdamas įnešti ar įterpti į kitų kalbas dažnai pamokinančių ir reikšmingų minčių, neturėjo pakankamo kunigui iškalbingumo...

Tipiškiausias ir charakteringiausias buvo Chichi (p. Svobonas). Tinkamas jo tipas ir geras vaidinimas visos publikos dėmesį kreipė ir jį liko visai patenkinta. Štai rolei jis geriausiai tiko. Ir balsas ir veido išraiška bei kiti gestai atitikdavo scenos momentų reikalavimams. Kiti artistai: Gauro žmona, Beatrisa, „Džiaugsmo valandos namų“ šeimininkė ir kiti, nors ir menkesnes roles vaidino, atliko patenkintamai.

Tik tenka pastebėti, kad kai kada trūkdavo vaidinimo metu gyvumo, ir todėl, nors ir įdomūs momentai, atrodydavo nuobodžiais...

Publikos buvo pilnas karių klūbas. Viso pajamų yra per 800 litų.

V. p. B. Jablonskis.

Šaulių vakaras.

Veliuona. Vietos (19) šaulių būrys naujus metus sutikti buvo suruošęs vakarą — koncertą. Programą sudarė dainos, duetai, solo, pianinas, baletas, smuikų duetai, monologai ir t. t.

Visa atliko patys šauliai gana sėkmingai. Ir svečiai aiškiai pamatė, kad Veliuonos šauliai nemėgsta tinginiai — yra apsuksūs, darbštūs.

Pačią 24 val. buvo iššauta kelis kartus iš šautuvų ir paleista kelios rakietos. Sutinkant naujų metų pirmąją minutę, sudainavo Lietuvos ir šaulių himnus ir daug kariškų dainų. Paskui ėjo trumpos prakalbėlės su sveikinimais ir linkėjimais, ir trūkšmingi, ilgi valio! Dar kiek pašokus, publika išsiskirstė geriausiam ūpe.

Visas vakaro pelnas paskirtas Did. Liet. Kunigaikščio Vytauto Didžiojo paminklo statymui Veliuonoje, kur yra jo paties 1421 mt. statyta bažnyčia. Šio didžiulio 4 metrų aukščio paminklo statymas kainosias apie 5000 litų; manoma, tad, aukomis ir iš pramogų skiriamu pelnu jį pastatyti.

Jonas Velička.

Sporto kronika

Latvių kariuomenės pašliūžų rungtynės.

Šią žiemą Rygoje įvyks šios latvių kariuomenės pašliūžų rungtynės:

1) vasario mėn. 2 d. individualinės (asmeninės) 3 ir 5 klm. rungtynės; 2) vasario mėn. 16 d. rungtynės (10 klm.) tarp komandų karo ministerio dovanai laimėti ir taip pat individualinės rungtynės 10 klm. pirmenybėms; 3) kovo mėn. 2 d. rungtynės (30 klm.) tarp komandų generalinio konsulo A. Himbergo dovanai laimėti ir kartu individualinės rungtynės 30 klm. pirmenybėms.

Rungtynėse galės dalyvauti visi tikrosios tarnybos kariai.

Šias pašliūžų rungtynes organizuoja kariuomenės sporto klūbas, kariuomenės štabo mokymo skyriaus padedamas.

Bokso rungtynės Striblingas — Karnera. Šių laikų didžioji sportininkų dalis buvo labai susidomėjusi kas iš šių vyrų laimės ir priartins savo kelią prie Šarkio arba Šmelingo. Susidomėjo visa Europa, kurioje pirmą kartą įvyko tokios įdomios bokso rungtynės. Visi troško pamatyti milžino italų Karneros ir judraus amerikiečio Striblingo susitikimą. Visą sezoną reklamuotas Karnera nerasdavo priešo. Nenoromis.

paziškėjo, kad Karneros laimėjimas prieš vokiečių Dinerą buvo pripuolamas. Kad jo nepaprastas ūgis ir rankų ilgis nesudaro tiek daug reikšmės, kaip pradėta apie tai leisti įvairias kalbas.

Nemažiau reklamuotas Striblingas norėjo gerai įsitikinti, ar tikrai Karnera nenugalimas?!

Pažymėtina, kad Striblingas yra labai atkaklus boksininkas ir yra vadinamas „nokautų tėvas“. Didžiąją savo rungtynių dalį laimėjęs nokautais.

Ir bešališkieji žiūrovai turėjo progos pamatyti tų reklamų „išpūstus“ boksininkus. Deja, mislė tapo neišspręsta.

Pirmuose runduose amerikietis įrodė, kad ir „milžina“ galima nugalėti, nors ir sunku pasiekti jo veidą...

Nors Karnera buvo daug sunkesnis ir didesnio svorio, tačiau Striblingas, turėdamas gerą techniką, pirmuose runduose gražiai išsilaikė. Karnera taip pat nestovėjo kaip „stulpas“, bet irgi rodė geros technikos žymių ir sudavė kelius gerus smūgius priešui.

Po keturių karštos kovos rundų, esant gerokai suvargintam Striblingui, laimėjimą teisėjai pripažino Karnerai. Karneros laimėjimas buvo pripažintas tuomet, kai Striblingas mėtėsi po ringą, nuo Karneros apsvaiginto smūgio ir sudavęs priešui per žemą — neleistiną smūgį (žemiau juostos, kas yra draudžiama). Striblingas buvo diskvalifikuotas (nebaigiant rungtynių užskaitytas pralaimėjimas). Bet radosi ir tokių, kurie tvirtino, kad šis smūgis buvo priimtinas ir teisingas. Artimiausiomis dienomis Paryžiuje įvyks jų bokso rungtynių revanšas.

Irgi sporto išdavos. Paskutiniu laiku pradedama motociklą naudoti ne tik kelionės, bet ir darbo reikalams.

Kai rogutės smarkiai čiuožia,
Tai malonu, tai smagu...

Londono gatvėse galima pastebėti motociklu važiuojančią moterį, apsirengusią paprastos išvaizdos rūbais. Priekaboje sudėta šepečiai, kibirai, škurčiai, kempinės ir kt. Ant motociklo yra toks užrašas: „Sustabdykite mane, jeigu jums reikalinga padaryti ruošą (ka nors išvalyti — patarnauti).“

Nuo jokio, net ir labai mažo, darbo neatsisakysiu“.

Pasauliniai plaukiojimo rekordai. Žinoma prancūzų plaukikė Salgado laimėjo kelius Europos plaukiojimo rekordus. Ji 500 mt., laisvame stiliuje plaukiant, nuplaukė per 7 m. 53,6 (senasis rekordas priklausė austrei p. Levi — 8 m. 17 s.). Galgado laimėjo pasaulinį rekordą ir 200 m. distancijoje, perplaukusi per 2 m. 57,2 (senas laikas 2,58,4). Olandė p. Braun. plaukdama ant nugaros, 100 m. atplaukė per 1,21,4.

Skirtumas tarp negro - sportininko ir negro — žmogaus. Jungtinių Amerikos Valstybių sportinė komanda iš Europos jau sugrižo. Bet kas tokio? Matote, jų tarpe buvo ir vienas garsus pasaulinis rekordistas negras Tolau. Jis yra Mičiganos (Amerikoje) studentas. Kaip žinome, amerikiečiai nepakenčia negru: tas pats yra ir sportininkų tarpe. Štai ką amerikiečiai sportininkai pasakė vienam vokiečių korespondentui: „Tolau ne daugiau, kaip negras“.

Per visą kelionę mes jį laikome savo vietoje. Miega jis atskirai ir valgyti jį siunčiame prie atskiro stalo. Ir kuomet Tolau buvo priverstas atsisėsti prie vieno stalo, tai vienas iš dalyvių, atsitraukdamas, pareiškė: „Darykime skirtumą tarp negro — sportininko ir negro — žmogaus“!

Kiek tenka nukentėti esant kitos rasės žmogui.

Taip pat žiemos „malonumai“.

Daugpilio atvadavimo paminklas.

Dešimtmetinėms Daugpilio atvadavimo sukaktuvėms paminėti latviai rengiasi statyti paminklą. Jau sudarytas paminklo statymo komitetas, kurio pirmininku yra Zemgalės divizijos vadas generolas Dankers. Į komitetą įeina kai kurių tautybių organizacijų ir savivaldybių atstovai.

Daugpilio atvadavimo sukaktuvių iškilmės, kurios turėjo įvykti š. m. sausio mėn. 5 d., nukeltos į gegužės mėnesį.

Naujas fiktyviško artilerijos šaudymo kabinetas.

Latvių karo mokyklos artilerijos skyriaus viršininkas pulk. leit. Kapleis sukonstruktavo naują fiktyviško artilerijos šaudymo kabinetą, kuris, manoma, išstums iš apyvartos žinomąjį Baranovo kabinetą. Naujame kabinate art. šaudymas daug panašesnis tikrenybei, negu Baranovo ir kitų konstrukcijų kabinetuose. Aparato konstrukcija labai paprasta.

Punkte, kur vaizduojamasi artilerijos stovėjimo vieta, įtvirtinama vertikali ašis, ant kurios užmaunama tam tikra svirtis. Ši svirtis dantuoto ratelio pagalba galima horizontaliai sukinti. Respektyviškai duodama svirtčiai šaudymo kryptis atitinkanti pabūklo nutaikymui. Svirties viršuje pritvirtinta linijuoklė su atstumu pažymėjimais. Prie svirties taip pat pritvirtintas tikrinimo vamzdelis. Jame yra diagramos ir kiti reikalingi prietaisai, kurių pagalba išsau-

kiamas sprogimas ir atliekamas sprogimų koregavimas. Po svirtimi vaizduojamas žemės reljefas, kuris atitinka vidutinio dydžio apylinkę.

Aparatą aptarnauja du žmonės. Vienas jų sukinėja svirtį. Jo darbas toks pat kaip sekėjo prie pabūklo. Antrasis žmogus užrašinėja komandas, tikrina nutaikymą, t. y. atlieka pabūklo puskarininkio pareigas.

Karo mokykloj padirbtas kabinetas atsejo 4—5 kartus pigiau, negu perkant užsienyje Baranovo kabinetą. Manoma pulk. leit. Kuplio aparatai bus įvesti visose artilerijos dalyse.

Naujas automatiškas šautuvas Suomų kariuomenėje.

Vokiečių karo spaudos žiniomis, Suomijoje pestininkams ginkluoti įvedamas Lachto ir Salorauto konstrukcijos automatiškas šautuvas. Tokie šautuvai jau gaminami Suomijos valstybiniame ginklų fabrike.

Šautuvas veikia šūvio atatranks jėga; jo svoris apie 7½ klgr., šoviniai paduodami iš sandėlio, kuriame tilpsta 15 šovinių. Šautuvu galima šaudyti automatiškais ir atskirais šoviniais. Šautuvas sudedamas ir išardomas be atskirų įrankių; nuo šaudymo įkaičiusio vamzdžio pakeitimui pakanka 15 sekundžių laiko. Tačiau pati šautuvo konstrukcija gana sudėtinga, nes šautuvas susideda net iš 65 dalių.

Naujas oro milžinas.

Amerikos Jungtinėse Valstybėse gruodžio mėn. pradžioje pradėtas statyti didžiausias pasauly dirizablis (orlavis) „Z. R. S. 4“. Jis bus naudojamas jūrų karo laivyno reikalams. Jo talpumas 6.500.000 kub. pėdų. Tuo tarpu kai „R. 101“ turi 5.000.000 kub. pėdų, o „Graf Zeppelin“ tik 3.700.000 kub. pėdų talpumo.

Motorizuota
anglų divi-
zija su du-
jokaukėmis

Nauja lenkų avionetė.

Dembline buvo išmėginta nauja lenkų oro žvalgo inž. kapit. Wroneckio konstrukcijos avionetė „Regina“. Ši avionetė, konstruktoriaus ilgų studijų vaisius, yra gana originali. Tai yra monoplanas, su sparnais, įtaisytais per vidurį liemens. Pats liemuo iš medžio ir metalo. Sparnų profilis prie liemens labai storas. Tą konstruktorius motyvuoja tuo, kad toks sparnų pastorinimas pašalins oro srovių verpetus, kurie paprastai tose vietose atsiranda prie normalaus sparnų storumo. Avionetės sparnų galai turi priešakinių briaunų užrietimą. Charakteringas lėktuvo ypatingumas, tai vairai, įtaisyti visi ant svirčių, be trosų, kas žymiai sumažins pavojus. Variklio lizdas išklotas duraliuminio skarda. Priėti prie variklio labai lengva. Variklis yra „Anzani“ 45 arklio jėgų.

Avionetė skiriama mokymo tikslams. Ji yra dvivietė su dvejais vairais ir turi gerą matymo lauką. Per bandymus lėktuvas pasiekė 140 klm. per valandą greitumą ir parodė didelį judrumą.

Lenkams trūksta kariškojo parengimo instruktorių ir šaulių dalių viršininkų.

Lenkų kariškojo parengimo vadovybė nusiskundžia trūkumu atitinkamų žmonių žemesnioms vadovybės vietoms užimti. Tų pačių sunkumų turi ir lenkų šaulių sąjunga, negalėdama rasti kandidatų rajonų ir apskričių šaulių viršininkų vietoms. Tai labiausiai pareina dėl atsargos karininkų susilaikymo nuo tokio veikimo. Tik jie, kaip specialistai, galėtų tą spragą užpildyti.

Fortifikacijos kursai.

Lapkričio mėn. 26 d. Varšuvos inžinerijos „podchoronžų“ mokykloje atidaryti tretieji iš eilės fortifikacijos kursai. Kursai truks vienerius metus. Į kursus priimta 25 klausytojai. Kursų viršininku bus „podchoronžų“ mokyklos viršininkas pulk. Dąbkowski.

Italų nardomasis lėktuvlaivis.

Taranto uoste nuleistas į vandenį naujas italų karo laivyno nardomasis laivas. Nors ir pirmiau kituose nardomuose laivuose buvo daromi bandymai paimti lėktuvus ant denio ir pakilti nuo jų į orą, bet naujasis nardomasis laivas tam tikslui turi specialius pritaikymus, kaip būtini elementai, įeinančius į laivo konstrukciją.

Šiame laive esąs hydroplanas, patalpintas tam tikrame hermetiškai uždarytame angare. Angaras padarytas iš stipraus plieno, galinčio išlaikyti didelį vandens spaudimą, laivui giliai pasinėrus. Pats hydroplanas yra nedidelis, bet greitas aparatas su sudedamais sparnais.

Latvija. Kursai aukštiesiems karininkams.

Aukštiesiems karininkams kursai prasidėjo gruodžio mėn. 2 d. Į kursus komandiruoti II, III ir technikos divizijų vadai, 3 pėstininkų pulkų vadai, 3 artil. pulkų vadai ir dalis pulkų vadų padėjėjų ir batalionų vadų.

Nauji tankai latvių kariuomenėje.

Latvijos kariuomenei nupirkta keletas naujų anglišku tankų „Carden Lloid“ sistemos su „Fiat“ 20 arklių jėgų varikliais. Šie tankai lygiu keliu gali važiuoti 45 klm. per valandą greitumu. Su savim jie gali paimti degamosios medžiagos 400 klm. kelio.

Suomiai stiprina savo aviaciją.

Čekoslovakijos fabrike „Aero“ suomiai užsakė savo karo aviacijai 16 lėktuvų „A. 32“ tipo. 15 šių lėktuvų turi „Jupiterio“ sist. 420 arklio jėgų variklius, o vienas „Frašini Acco“ 400 arklio jėgų variklį.

Lėktuvlaivis Jugoslavijos laivynui.

Vokietijojej Hamburgo laivų statykla neseniai pabaigė statyti ir išsiuntė Jugoslavijai lėktuvlaivį. Laivas pavadintas „Zmej“.

Nepavojingas lėktuvų nutūpimas naktį.

Vienas Amerikos inžinerius išrado būdą padaryti nepavojingus nakties nutūpimus. Kiekvienas lakūnas paprastu mygtuko paspaudimu galės apšviesti artimiausią aerodromą, kuriam jis ketina nutūpti. Išradimas remiasi tuo, kad bus panaudojamas siunčiamasis radio aparatas, veikias su to paties ilgumo banga, kaip ir aerodromo radio imtuvai, įjungtas į aerodromo elektros apšvietimo sistemą.

Suomių karo aviacijos ugdymas.

Suomių karo aviacija nupirko 3 „Junkers K. 30“ tipo bombavež. us. Šie lėktuvai sudarys užuomazgą suomių sunkiosios karo aviacijos. Čia duodama šių lėktuvų kai kurie duomens: 3 „Junkers L. 5“ tipo varikliai po $280/310$ arklio jėgų, naudingas krov. nys 2.580 klgr., greitumas 185 klm. per valandą. Lėktuvas ginkluotas 5 kulkosvaizdžiais, iš kurių vienas įtaisytas tam tikrame lizde ir gali šaudyti žemyn.

Taip pat suomiai nupirko Anglijoje 10 lengvųjų dviviečių Chaveland „Morz“ tipo lėktuvų. Šie lėktuvai turi „Cirrus 2“ variklius po $80/100$ arklio jėgų, lėktuvo greitis 160 klm. per valandą, naudingas krov. nys — 348 klgr. Šie lėktuvai labai tinka ryšio reikalams.

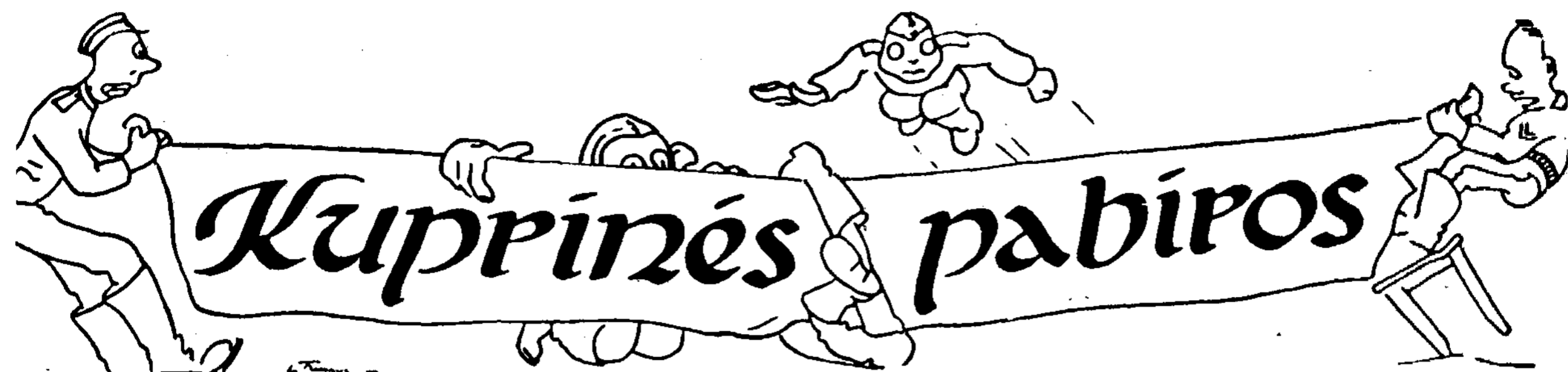
Suomių vyriausybė nutarė reorganizuoti savo pasienio apsaugą kariškais pagrinda s, nes dabartinė apsauga net neištenge sulaukyti spirito kontrabandos. Pasienio apsaugos viršininku bus paskirtas vienas aukštas laivyno karininkas. Be dabartinių lėktuvų, pasienio apsaugai dar bus priskirti keli karo laivai.

Kaina visiems: metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt. ir 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai. Skelbimai: petito eilutė 50 ct.; prieš tekstą dvigubai. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr.

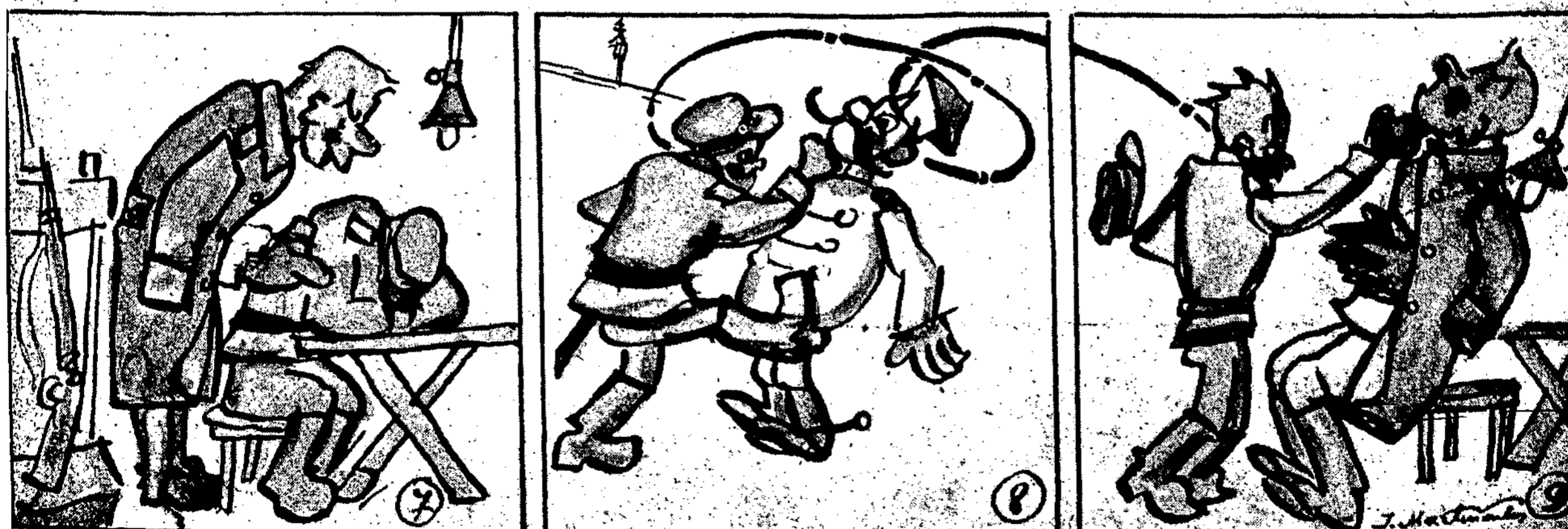
Leidžia Vyr. Štabo Sp ir Švt. Skvrius.

Redaktorius mjr. Balčiūnas.

Akc. „Spindulio“ B-vės spaustuvė, Kaune.

ip karingas kuopos budėtojas Petras Atolas primušė savo prietelių grandinį Joną Byrą.

1. Petra Atola, narsų didvyri
Kuopoj budėti šandie paskyrė.
2. Sėdi nemigęs budėtojas vienas —
Auštant aušrelei limpa blakštienos.
3. Prieš pat trimitą galios pristigo,
Galvą nuleido, saldžiai užmigo.
4. Sapnas ne sapnas — mūsų Atolas
Regi: ateina lenkas iš tolo.
5. Lenkas žingsniuoja — žvanga pentinai;

6. Lenkas praėjo. Petras pažiūri. —
O tas storpilvis ginklo neturi...
7. Jonas nubudęs ėjo pro šalį,
Žadino — judino draugą miegalį.
8. Kai draugas Petra budino, kėlė —
Petras tam lenkui į pasmakrę skėlė.
9. Kas gi per dyvai čion dabar yra,
Jeigu Atolas tratija Byrą?..

Jau XII metai gyvuoja „KARYS“

Kas tik bent vieną „Kario“ numerį gavo pamatyti, tas jau niekad nebesiskyrė su „Kariu“, nes „Karys“ yra įdomus, pigus ir gausiai iliustruotas savaitinis karių laikraštis.

Pasiskubinkit savo laiku užsiprenumeruoti, nes visi metiniai skaitytojai nemokamai gaus gražų sieninį Vytauto jubiliejaus kalendorių.

Kaina: 12 mėn. — 8 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt., 1 mėn. — 1 lt.
Užsieny, be Latvijos, Estijos ir Vokietijos, dvigubai.

Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė. „Karys“

J. Gechtmanas
GAIDOS dideliame pasirinkime, operos dainavimui, koncertai ir pjesos 2-jiems fortepijonams etiudai ir mokyklos, visi klasikai ir salono muzika. Trūkstančios gaidos pristatomos per 8 dienas.
PIANINAI mūsų pačių fabrike išrinkti. Puikus gilus tonas, geriausios konstrukcijos, labai prieinamos kainos. Priimami komisan vartoti pianinai.
DUODAMA IŠSIMOKĖTINAI IKI 2 METŲ.
Laisvės al. 36, II aukštas, kur yra Muzikos mokykla Ippo Gechtmanas. TELEFONAS 1665.

Įvairios uniformos kariams, miškininkams, policijai ir kit. Patogiausiomis sąlygomis uniforminį bei civilinį drabužį gali pasisiūdinti
Lietuvos Kariuomenės Invalidams Šelpti Komiteto K-vėje
Kaune, Laisvės al. 18 nr., telef. 6-16.

Kepurės, sagos, įvairūs ženklai, diržai ir kita galima pirkti krautuveje su garantijomis. Praktikuojamas išsimokėjimas.

Galvosūkių I (43) nr. sprendimas.

Aušintuvas. Asta. Vintas. Švinas. Niša. Antis. Ašutai.

Gerai išsprendė šie asmens: 1) v. p. *J. Paliulis* (2 p. p.), 2) j. p. *Macijauskas* (Karo Techn. Št.), 3) virš. *Stogevičius* (2 art. p.) 4) v. p. *Kazys Vadzišius* (1 p. p.), 5) v. p. *M. Prancūnas* (2 užonų p.), 6) *Povilas Sirgėdas* (Ž. Sančiai), 7) *Br. Januškevičius* (Šiauliai), 8) v. p. *Juozas Kvieska* (4 oro esk.), 6) v. p. *Povilas Turčilauskas* (3 oro esk.), 10) eil. *Ant. Bernotas* (san. pusk. mok), 11) *Petras Daniėlius* (Karo Techn. Tiek. Sk.), 12) v. *Dapkūnas* (4 art. p.), 13) v. p. *Barkauskas* (aviacija), 14) *Leonas Dmitrijevas* (aviacija).

Pastaba: Šis galvosūkis per klaidą buvo pažymėtas 43-ju. Iš tikrųjų jis yra šiais metais I-mas. Malonu pabrėžti, kad iš mūsų sprendėjų yra labai galvojančių asmenų. Pav., nežiūrint į tai, kad laikraštis buvo pažymėtas galvosūkiu 43 nr., pora mūsų sprendėjų, supratę klaidą, vis dėlto, siūsdami sprendimą, pažymėjo, kad tai esąs galvosūkiu I nr. sprendimas.

Galvosūkių sprendėjams.

Kai kas iš provincijos nusiskundžia, kad galvosūkių sprendimas prieinamas tik kauniečiams. Iš tolimesnių vietų pasivėluoja prisiūsti ir jiems sprendimai nebeužskaitomi. Tai netiesa! Gali suspėti ir iš tolimesnių vietų, nes yra duodama laiko per 10 dienų. Pavyzdžiui, „Karys“ išeina ketvirtadieniais. Nuo minėtos dienos redakcija laukia galvosūkių sprendimų 10 dienų, t. y. iki antro pirmadienio, ir tuomet galvosūkių sprendimą ir sprendėjų pavardes skelbia (paduoda spaudon). Jeigu dar kuris prisiūčia ir diena vėliau, t. y. antro antradienio rytą, dar ir tuomet redakcija, jau laužant „Kari“, spėja likusių sprendėjų pavardes įdėti. Antro trečiadienio ir ketvirtadienio rytą gautus sprendimus, jeigu jie yra iš provincijos, redakcija dar turi galvoje ir, nors jau nebegalėdama sprendėjų pavardžių paskelbti, užskaito. Tuo būdu yra užskaitomi teisingi sprendimai: 1) kauniečiams, jeigu jie prisiūčia iki antro antradienio ryto, t. y. per 10—11 dienų, ir 2) provincijoje esantiems, jeigu jie prisiūčia iki antro ketvirtadienio ryto, t. y. per 12—13 dienų.

Paskutiniuose 1929 m. „Kario“ nr. nr. daug galvosūkių sprendėjų pavardžių nebuvo paskelbta. Gavome keletą nusiskundimų. Tiems, kurie teisingai išsprendė galvosūkius ir prisiuntė redakcijai iki tos dienos, kada „Karys“ su paskelbtais sprendimais buvo išsiuntinėtas skaitytojams, pranešame, kad nors jų pavardės ir nebuvo paskelbtos, bet teisingi sprendimai yra užskaityti. Mat, Kalėdinis, prieškalėdinis ir Naujų Metų numeriai buvo anksčiau spaudai paruošti, negu paprastai, ir tuo būdu daug pavardžių liko nepaskelbtai.

Galvosūkis 3 nr.

(Vertinamas 1 tšk.).

Šarada.

Paimki vardą pašiepimo, Gi, pirmąjį ir paskutinį
Be skiemenio jis pirmutinio — Jei skiemenis paimt norėsi
Širdis mergaitės nekaltos. (Ir vietas jų pakelst nepatin-
Be raidės dar vienos [gėsi])
Bus tai, kas atsitikti gali Ne upės, ežero ir ne šaltinio,
su rūbais (Šautuvą tau keliant). Bet tikrą vandenį turėsi.
Reikšmė antra, yra šio žodžio, Tad Tamsta, būki geras, pa-
Tai laikas esamasis veiksmas- [galvok,
[žodžio. Ir pasakyki kas aš toks?
Su B, taip kartais atsitinka, Sugalvojo:
Pristatantiems rugius į rinką. V. p. B. Barkauskas.

Naujos knygos.

Eugene Labiche. **Pasibučiuokiva, Folvili!** Vieno veiksmo komedija. Laisvai vertė L. D. „Dirvos“ b-vės leidinys. Kaunas — Marijampolė. 1929 m. Kaina 1,40 lt.

Ši komedija pakankamai juokinga ir vaidinimui tinka. Vertimo kalba nebloga. Kareivių bibliotekoms tinka.

Antanas Valaitis. **Vaikų scena** (5 scenos vaizdeliai iš vaikų gyvenimo, I-ji serija). „Dirvos“ b-vės leidinys. Kaunas — Marijampolė. 1929 m. Kaina 2 lt.

Autoriaus žody pasakyta, kad autorius atvaizdavo kelias įvairių visuomenės sluoksnių gyvenimo scenas, kurios vaikams gali kiek imponuoti, o suaugusius kiek pamokyti. Taigi pasirodo, kad autorius vijosi du zuikiu, bet nė vieno nepagavo. Šie vaizdeliai suaugusiems visai neįdomūs, o vaikams nepatartini. Pav., vaizdely „Iš prieglaudos“ stalius Vytautas Skinkys susižieduoja su Onute, baigusia gimnaziją ir nori, anot autoriaus, sukurti „gražią, sveiką, jauną dárbininkiską šeimyną“. Čia vaizduojamos visos sužieduotivių apeigos, sakomos prakalbos, o Skinkys garbina savo Onutę: „Tavo rankutės tokios lipšnios, tavo veido oda tokia tyra, o tavo akyse galima numirti, kaip jūroj?“ ir aistringai ją bučiuoja. Na, tai tokios scenos visai ne vaikams. Ir pats autorius knygutės pradžioje sako: „Vaikai turi savąjį pasaulį, savus vargus, savus džiaugsmus“.

Ši knygutė kareivių bibliotekoms netinka. J.

Kalbanti filma.

Šiandien vis daugiau ir daugiau rašoma ir kalbama apie tą nepaprastą išradimą ir jo praktišką pritaikinimą gyvenime. Kas buvo užsieniuose, tas jau turėjo laimės visa tai patirti. Bet dabar tokia filma rengiamasi pastatyti ir Kaune. Šią savaitę ji bus demonstruojama kino „Odeon“. Todėl daugelis mūsų taip pat galės pamatyti ir įsitikinti, kas tai yra per dalykas.